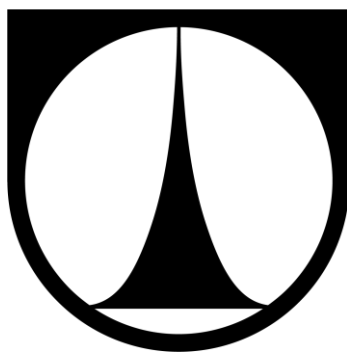

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Jaroslava Janečková

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6202 – Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Pojišťovnictví**

**Možné přístupy při volbě finančního nástroje k zabezpečení rizika
pracovního úrazu v České republice**

**Possible Approaches for Selecting Financial Instruments to Protect the
Risk of Accidents at Work in Czech Republic**

DP – EF – KPO – 2013 – 07
Jaroslava Janečková

Vedoucí práce: Ing. Žaneta Boučková, Ph.D.; katedra pojišťovnictví
Konzultant: Ing. Jan Öhm, Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta

Počet stran: 90 Počet příloh: 2

Datum odevzdání: 10. května 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 10. května 2013

Jaroslava Janečková

Poděkování

Touto cestou bych velice ráda poděkovala Ing. Žanetě Boučkové, Ph.D. za vedení diplomové práce, její cenné rady a připomínky a všem pedagogům na katedře pojišťovnictví, kteří svým přístupem a znalostmi v oboru zplnohodnotili mé studium. Veliké poděkování patří celé rodině za podporu a vytvoření podmínek pro studium a mým spolužákům, kteří svým přátelským přístupem a psychickou podporou vytvořili nezapomenutelné studijní prostředí.

Anotace

Diplomová práce na téma Možné přístupy při volbě finančního nástroje k zabezpečení rizika pracovního úrazu v České republice je zaměřena především na systémy zabezpečení pracovního úrazu využívané ve vybraných evropských státech, jejich právní úpravu a vyplácené dávky a porovnány s naším systémem odškodňování rizika pracovního úrazu jako povinného pojištění pro zaměstnavatele. V šesti částech práce jsou popsány systémy odškodňování pracovních úrazů z teoretického hlediska a konkrétně popsány systémy ve vybraných evropských státech. Podstatnou částí práce zhodnocení přístupu k odškodňování pracovních úrazů v České republice a navržení možných řešení. K dosažení těchto závěrů je využito komparace úpravy v evropských státech, naší legislativy a návrhu Legislativní rady vlády v oblasti správy, financování a vyplácených dávek ze zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele.

Klíčová slova

Dávky, návrh řešení, odpovědnost, pracovní úraz, pojistné, pojišťovna, státní rozpočet, vyhláška 125/1993 Sb., zákon 266/2006 Sb., zaměstnanec, zaměstnavatel

Annotation

Thesis on Possible Approaches in Choosing a Financial Instrument to Protect the Risk of Work Accidents in the Czech Republic is focused on security systems work injury used in selected European countries, their laws and benefits paid and compared with our work accident compensation risk as a compulsory insurance for employers. In six parts of the work are described systems Employment Injury Benefits from the theoretical point of view and specifically describe systems in selected European countries. A substantial part of the job evaluation approach to compensation for work injuries in the Czech Republic and propose possible solutions. To reach these conclusions, the comparison of treatment used in European countries, our legislation and draft Legislative Council of the Government in the areas of governance, funding and benefits paid from the employer's liability insurance.

Key Words

Proposal of Solution, Responsibility, Injury at Work, Insurance, Insurance Company, State Budget, Decree 125/1993 Coll., Act 266/2006 Coll., Employee, Employer

Obsah

Seznam zkratek.....	11
Seznam tabulek.....	12
Seznam obrázků.....	13
Úvod	14
1. Úprava pojištění pracovního úrazu	16
1.1 Sociální pojištění.....	17
1.2 Podnikové zaopatření.....	18
1.3 Pohled do historie pracovního úrazu	20
1.4 Statistické ukazatele.....	23
2. Systém úpravy pracovního úrazu v zahraničí	26
2.1 Právní úprava v zahraničí	27
2.1.1 Mezinárodní právní úprava.....	27
2.1.2 Zahraniční právní úprava u vybraných států	28
2.2 Popis přístupu k pracovnímu úrazu ve vybraných státech.....	29
2.2.1 Belgie.....	30
2.2.2 Finsko	32
2.2.3 Slovensko	34
2.2.4 Velká Británie.....	38
3. Systém úpravy pracovního úrazu v České republice	40
3.1 Česká právní úprava.....	41
3.2 Systém povinného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	43
3.2.1 Současná úprava pracovního úrazu v České republice.....	43
3.2.2 Nová zákonná úprava v České republice dle zákona č. 266/2006 Sb.	47
3.2.3 Srovnání našeho systému se zahraničními přístupy k pracovnímu úrazu	50
3.2.4 Doporučení pro možnou úpravu v České republice	51
3.3 Pracovní úraz v systému komerčního pojištění	52

3.3.1	Příklady výše pojistného.....	54
3.3.2	Porovnání komerčního a zákonného pojištění.....	56
4.	Úloha státu a soukromých pojišťoven v systému zákonného pojištění	57
4.1	Soukromé pojišťovny.....	57
4.1.1	Přijaté pojistné	58
4.1.2	Vyplacená pojistná plnění	59
4.1.3	Správní režie	60
4.1.4	Výnosy plynoucí z povinného pojištění	62
4.2	Stát	62
4.2.1	Stát jako finanční nástroj v zákonném pojištění.....	63
4.2.2	Stát jako zřizovatel kontroly BOZP.....	64
5.	Možná řešení rizika pracovního úrazu v České republice.....	66
5.1	Co přináší současná úprava.....	66
5.2	Co přinese nový zákon 266/2006 Sb.	68
5.3	Návrhy řešení úpravy rizika pracovního úrazu dle LRV	70
5.4	Finanční dopady navrhovaného řešení dle LRV.....	73
6.	Zhodnocení navrhovaných řešení přístupu k pracovním úrazům v ČR.....	76
6.1	Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na pojišťovny	76
6.2	Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na zaměstnavatele	77
6.3	Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na zaměstnance	78
6.4	Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na státní rozpočet	78
6.5	Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na ČSSZ	79
6.6	Zhodnocení dopadů a návrh vlastního řešení	79
	Závěr	82
	Seznam použité literatury	85
	Příloha 1 Sazby pojistného dle vyhlášky č. 125/1993 Sb.	I
	Příloha 2 Sazby pojistného dle zákona č. 266/2006 Sb.	VIII

Seznam zkratk

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CZ – NACE	Classification of Economic Activities
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
EHS	Evropské hospodářské společenství
EUR	Euro
GBP	Great British Pound
HK ČR	Hospodářská komora České republiky
ISSA	International Social Security Association
LRV	Legislativní rada vlády
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MF	Ministerstvo financí
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SUIP	Státní úřad inspekce práce
TUL	Technická univerzita v Liberci
USA	Spojené státy americké

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Počet pracovních úrazů v letech 2006 – 2011 .....</i>	<i>23</i>
<i>Tabulka 2: Vyřízené pojistné události v letech 2006 – 2011 .....</i>	<i>24</i>
<i>Tabulka 3: Odškodnění v případě invalidity ve Velké Británii .....</i>	<i>39</i>
<i>Tabulka 4: Přehled vybraných sazeb pojistného .....</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 5: Přehled vybraných sazeb pojistného .....</i>	<i>48</i>
<i>Tabulka 6: Horní hranice denního odškodného .....</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka 7: Výše pojistného v závislosti na denním odškodném Kooperativa .....</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 8: Výše pojistného v závislosti na denním odškodném Česká pojišťovna .....</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 9: Příjem státního rozpočtu ze zákonného pojištění za rok 2010 a 2011. ....</i>	<i>64</i>
<i>Tabulka 10: Vybrané pokuty SUIP .....</i>	<i>65</i>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Pracovní úrazy dle závažnosti v letech 2006 – 2011	24
Obrázek 2: Přijaté pojistné obou pojišťoven	58
Obrázek 3: Vyplacená pojistná plnění obou pojišťoven	59
Obrázek 4: Podíl vyplacených dávek na celkovém pojistém plnění v roce 2011	60
Obrázek 5: Správní režie obou pojišťoven	61
Obrázek 6: Výnosy s povinného pojištění odpovědnosti	62
Obrázek 8: Predikce výplat rent	74

Úvod

Řešení rizika pracovního úrazu bylo řešeno již od dob, kdy začaly vznikat první továrny a dělníci při práci často přicházeli do styku s pracovními úrazy. Jak dokládá článek z databáze ProQuest Worker's compensation a l'Europe, problematikou pracovních úrazů se jako první začal zabývat kancléř Otto von Bismarck, který dal základy dnešním systémům, se kterými lze k riziku pracovního úrazu přistupovat. Jeho následovníkem v myšlenkách odškodňování pracovních úrazů byl lord William H. Beveridge, jehož myšlenka zajištění minimálních úrovní plateb z financování státu je praktikována dodnes ve Velké Británii či Nizozemsku.¹

Na principech odškodňování von Bismarcka je založen i systém pracovních úrazů u nás. Z jeho zásad vyšla řada zákonů, jejichž úpravami a přizpůsobováním se současné době vzešly právní úpravy, které zakládají povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Z pohledu sociálního pojetí pojištění se touto problematikou zabývá prof. Ing. Jaroslav Vostatek, CSc. ve své publikaci Sociální a soukromé pojištění, obecnou charakteristiku pojištění popisuje prof. Ing. Eva Ducháčková, CSc. Jaký dopad má pojištění odpovědnosti na státní rozpočet uvádí i ve svém díle doc. Ing. Jaroslav Daňhel, CSc.

Práce popisuje současnou právní úpravu řešení odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu a nemoci z povolání, její dopad na soukromé pojišťovny a státní rozpočet, a jaké změny přinese nový zákon 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, který zavádí zcela nový systém úpravy rizika pracovního úrazu. Představeny jsou i systémy odškodňování pracovních úrazů ve vybraných evropských státech, porovnány s naším systémem a navržena doporučení k možnému odškodňování pracovního úrazu u nás. Do

---

¹ SETTEMBRINO, F. Workers compensation a l'Europe [online]. *Risk management* 1996, [cit. 2013-05-03]. New York. Risk and Insurance Management Society, Inc., č. 43, s. 24 – 29. ISSN 00355593. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/226987027/13DA0C180F637370A80/3?accountid=1711>

práce je jako nástroj pro financování rizika pracovního úrazu zahrnut i systém komerčního pojištění.

Dalším bodem práce je i nastínění návrhu Legislativní rady vlády k chystané úpravě a přínos nových „nápadů“ k řešení rizika pracovního úrazu. Svou roli v této oblasti pojištění mohou plnit i soukromé pojišťovny nabídkou produktů komerčního pojištění, které pomůže poškozeným v případě pracovní neschopnosti v řešení finanční situace.

Cílem práce je především navrhnout vlastní řešení systému úpravy pracovních úrazů v České republice z pohledu státu, zaměstnance, zaměstavatele a pojišťovny. Pro splnění cíle diplomové práce jsou využity komparace a analýzy současných a navrhovaných systémů řešení pracovního úrazu u nás a ve vybraných evropských státech, v našem systému zejména z pohledu finančního dopadu na státní rozpočet a instituce, které se v zákonném pojištění angažují.

1. Úprava pojištění pracovního úrazu

V úvodní kapitole jsou představeny charakteristiky přístupů k pracovnímu úrazu. V současné době hrají důležitou úlohu v systému sociálního zabezpečení veřejné finance, to z toho důvodu, že tržní mechanismus není schopen autonomně vykonávat všechny ekonomické funkce. Proto často do sociálního systému zasahuje vláda. Sociální výdaje představují největší část výdajů všech států. V České republice výdaje na sociální zabezpečení činily zhruba 42 % veškerých výdajů ze státního rozpočtu.

Sociální zabezpečení je významně propojeno i se soukromým zabezpečením. Do tohoto pojmu lze vedle soukromého pojištění zařadit i tvorbu soukromého majetku, péči o rodinu, charitativní instituce, odbory apod. Soukromá a sociální forma zabezpečení se navzájem ovlivňují a doplňují. Příkladem je náhrada sociálního starobního pojištění povinným smluvním starobním pojištěním, ve kterém se uplatňuje i složka spoření.²

K pracovnímu úrazu lze přihlížet ze dvou stran. Jako na sociální pojištění a podnikové zaopatření. Z pohledu podnikového zaopatření jde o tzv. odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání

Za dobu, než krytí rizika pracovního úrazu dostalo svou dnešní podobu, se vystřídaly dva základní možné přístupy k pracovnímu úrazu:

- jako odpovědnost za výsledek a
- jako odpovědnost za zavinění.

Rozdíl mezi principem „za zavinění“ a „za výsledek“ je v rozsahu odškodnění. V „zavinění“, lze brát i jako subjektivní odpovědnost, je cílem dosáhnout plného odškodnění za vznik pracovního úrazu, ve „výsledku“ (objektivní odpovědnost) se poskytuje menší výše odškodnění, zato však poškozený nemusí prokazovat zavinění jiné

---

² VOSTATEK, J. Sociální a soukromé pojištění. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

osoby. Z pohledu zaměstnance je jednodušší odpovědnost za zavinění, i když dostane nižší dávku odškodnění. Při odškodňování pracovních úrazů jako sociálního pojištění i podnikového zaopatření, je považováno za odpovědnost za zavinění.³ Z pohledu financování pracovního úrazu na něj lze nahlížet jako na sociální pojištění a jako na podnikové zaopatření.

1.1 Sociální pojištění

Klíčovým prvkem sociálního pojištění je povinnost mít toto pojištění sjednané ze zákona. To s sebou nese široký rozsah pojištění a nižší správní náklady, než které přináší soukromé pojištění.⁴

Sociální pojištění kryje rizika hlavně sociálního charakteru a z nich vyplývající potřeby, ke kterým patří:

- dlouhodobá a krátkodobá pracovní neschopnost,
- potřeby v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání,
- potřeby zdravotní péče,
- potřeby v souvislosti s nezaměstnaností.

Účast na tomto pojištění je povinná, je financována ze státního rozpočtu, do které přispívají zaměstnanci i zaměstnavatelé, OSVČ a plátcí daní, všichni stejným procentem z příjmů. Uplatňuje se princip solidarity, *tzn., že rezerva se vytváří z příspěvků všech zúčastněných na pojištění.*⁵

---

³ VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

⁴ Tamtéž

⁵ DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s. r. o., 2005. ISBN 80-86119-92-0.

Existence sociálních rizik je v podmínkách České republiky řešena následovně:

1. Sociální pojištění chápáno jako sociální zabezpečení, kam patří pracovní neschopnost a krytí potřeb v nezaměstnanosti.
2. Zdravotní pojištění, které je zaměřeno na krytí potřeb zdravotní péče, spravují ho zdravotní pojišťovny.
3. Potřeby v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání.⁶

Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání je provozováno kombinací pojistné a rozpočtové metody, je financováno průběžným způsobem na principu mezigenerační solidarity. Toto zákonné pojištění je tedy jedním z příjmů státního rozpočtu.⁷

1.2 Podnikové zaopatření

Podnikové zaopatření jako metoda realizace sociálního zabezpečení vzniklo koncem 19. století. Důvodem bylo zavedení institutu odpovědnosti zaměstnavatele za škody vznikající zaměstnancům při pracovních úrazech a nemocech z povolání.

Princip podnikového zaopatření je založen na poskytování dávek sociálního zabezpečení zaměstnancům zaměstnancem z vlastních prostředků, buď na základě zákona, nebo po dohodě se zaměstnanci (na základě iniciativy zaměstnanců – odborů, či vedení firmy). Firma tedy mohla na výplatu dávek použít své běžné příjmy, zpravidla ale vytvářely

---

⁶ DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s. r. o., 2005. ISBN 80-86119-92-0.

⁷ DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0306-9.

rezervy. Kopírovaly tak systém soukromého pojištění, kde pojišťovny vytváří rezervy úměrně riziku.⁸

Podnikové zaopatření můžeme rozdělit na:

- podnikové zaopatření bez využití pojištění,
- podnikové zaopatření, kdy se zaměstnavatel musí zajistit pojištěním (zákonné pojištění).

V současné době je podoba dávek podnikového zaopatření různá, záleží na státu, ve kterém se tento princip uplatňuje. Dávky mohou sloužit na úhradu:

- zdravotní péče při pracovních úrazech a nemocech z povolání,
- peněžité dávky v době nemoci v prvních šesti týdnech pracovní neschopnosti,
- peněžité dávky v době mateřské dovolené,
- nákladů zdravotní péče,
- přídatků na děti nebo manžela/manželku,
- odstupného při propuštění z práce,
- penze (podnikové důchodové zaopatření).

Silný rozvoj zaznamenalo podnikové důchodové zaopatření, penze z tohoto zaopatření je doplňkem k sociálnímu důchodovému pojištění. Tento systém bývá podporován státem formou odpočtu příspěvků od daňového základu. Dávka podnikového důchodového zaopatření je významnou položkou skoro ve všech evropských státech, v některých státech (Anglie, Francie, Švýcarsko) je ze zákona povinné. Český systém v tomto upřednostňuje spíše soukromé důchodové pojištění.⁹

---

⁸ VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

⁹ VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

1.3 Pohled do historie pracovního úrazu

První „etapou“ ve vývoji zabezpečení v otázce pracovního úrazu bylo tzv. dělnické úrazové pojištění, které zahrnovalo vše od ošetření úrazu až po odškodnění pozůstalých. Vyšlo z německého zákona o nemocenském pojištění, jeho nositeli byly cechovní, hornické, podnikové, dělnické a nemocenské pokladny. Ty byly spravovány zástupci pojištěnců a zaměstnavatelů.¹⁰

V první polovině 19. století bylo odškodňování pracovních úrazů jako termín zahrnující sociální úrazové pojištění i podnikové zaopatření založeno na jiných principech, než na odškodňování dle občanského zákoníku (v té době Německého občanského zákoníku). Princip založený na odškodnění dle občanského zákoníku spočívá v tom, aby poškozený mohl dokázat zavinění jiné osoby. V praxi to znamenalo, že dělník, který si například uříznul ruku na pile, musel prokazovat, že „jinou“ osobou, která nehodu zavinila, je zaměstnavatel. Pokud by to však nedokázal, bylo by na to pohlíženo tak, že si úraz způsobil sám svou neopatrností a nepozorností. Tento přístup k riziku pracovního úrazu je znám jako odpovědnost za zavinění.¹¹

Na základě těchto zkušeností (s neprokázáním cizího zavinění) bylo zavedeno tovární zákonodárství, které zakládalo na konceptu odpovědnosti za výsledek. V tomto konceptu zaměstnavatel odpovídá i za škody, které nezavinil. Zakládá na tom, že k pracovním úrazům dochází často a je to nerozlučný pojem spjatý s výkonem zaměstnání, proto by mělo být toto riziko zahrnuto v ceně produktů. Odpovědnost za výsledek lze kombinovat i s odškodněním dle občanského zákoníku. Pojištění pracovního úrazu v té době poskytovaly dvě pojišťovny – Úrazová pojišťovna pro Čechy a Úrazová pojišťovna pro

---

¹⁰ VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

¹¹ Tamtéž

Moravu a Slezsko, zabývaly se především prevencí pracovních úrazů. Úrazové pojištění se řídilo zákonem č. 1/1888 ř. z.¹²

Dalším mezníkem ve vzniku současné podoby krytí rizika pracovního úrazu bylo období mezi světovými válkami. Došlo k rozšíření dočasného systému rizika práce o nemoci z povolání. Konkrétně v Československu k tomu došlo v roce 1932 (zákon č. 99/1932 Sb., o nemocech z povolání).¹³

Po druhé světové válce se zcela zrušil zákon 1/1888 ř. z., přijetím zákona 99/1948 Sb., o národním pojištění. Zákonem se zrušily dosavadní pojišťovny a úlohy zastala Ústřední národní pojišťovna. Velkou změnou prošlo hospodaření pojišťoven. Z dosavadního fondového bylo převedeno na průběžně financované ze státního rozpočtu.¹⁴

V roce 1956 došlo k nahrazení dosavadního zákona zákonem č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, zákonem č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení a zákonem č. 58/1956 Sb., o náhradě škody za pracovní úrazy a náhradě nákladů léčebné péče a dávek nemocenského pojištění a důchodového zabezpečení.

Pracovní úrazy byly odškodňovány dle občanskoprávních principů zaměstnavatelem, to byla velká změna oproti původnímu principu, kdy se odškodňovaly z pojištění. Tím došlo definitivně k odstranění institutů úrazového pojištění, tzn. v době, až do roku 1989, nebylo pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škou při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

---

¹² VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž

Pro zaměstnavatele to nebyla velká finanční zátěž, protože v případě nastání pracovního úrazu bylo vše napojeno na státní rozpočet. Odškodnění bylo založeno na objektivní odpovědnosti za škodu. Tak tomu zůstalo i po účinnosti Zákoníku práce č. 65/1965 Sb.¹⁵

Po revoluci v roce 1989 bylo nutné udělat nová opatření v oblasti pracovních úrazů a to z důvodu rozvoje soukromého podnikání. Zaměstnanci i zaměstnavatelé museli mít účinnou ochranu pro případ škody následkem pracovního úrazu a nemoci z povolání. Zákodníci to tedy zahrnuli do zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání, obsahoval to i stále platný Zákoník práce z roku 1965. Pojištění prováděla Česká státní pojišťovna. Od 1. ledna 1992 vešel v platnost zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve kterém bylo prvně zavedeno povinné pojištění zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.¹⁶

Svého „vlastního“ zákona se pracovní úraz dočkal až roku 1993, kdy došlo k zásadní změně. V souvislosti s privatizací bylo potřeba zajistit pojištění pro všechny zaměstnavatele pro případ úrazu a nemoci z povolání. Vzniklo zákonné pojištění upravené vyhláškou č. 125/1993 Sb., o odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Touto vyhláškou bylo zaměstnancům zajištěno odškodnění i v případě, že by byl zaměstnavatel nesolventní či zanikl.¹⁷

V následujících dvou kapitolách budou přestaveny systémy úpravy pracovního úrazu v zahraničí a České republice.

---

¹⁵ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

1.4 Statistické ukazatele

K nastínění problematiky řešení rizika pracovního úrazu je důležité uvést i statistické údaje pracovních úrazů. V roce 2011 bylo evidováno celkem 4,211 mil. pojištěných osob v rámci České republiky, průměrná délka trvání pracovního úrazu byla 55,03 dní.¹⁸

V Tabulce 1 jsou uvedeny úrazy, které se staly v letech 2006 – 2011. Jsou rozčleněny na smrtelné, závažné a ostatní. Je vidět, že každý rok se počet úrazů snižuje. Od roku 2006 klesla celková úrazovost o více jak 20 tis., přibýlo však závažných a smrtelných úrazů.

Tabulka 1: Počet pracovních úrazů v letech 2006 – 2011

Rok	pracovní úrazy			Celkem
	ostatní	smrtelné	závažné	
2006	66 819	156	1 087	68 062
2007	63 665	192	1 101	64 958
2008	59 590	183	1 079	60 852
2009	41 606	126	868	42 600
2010	42 684	135	928	43 747
2011	40 644	137	1 491	42 272

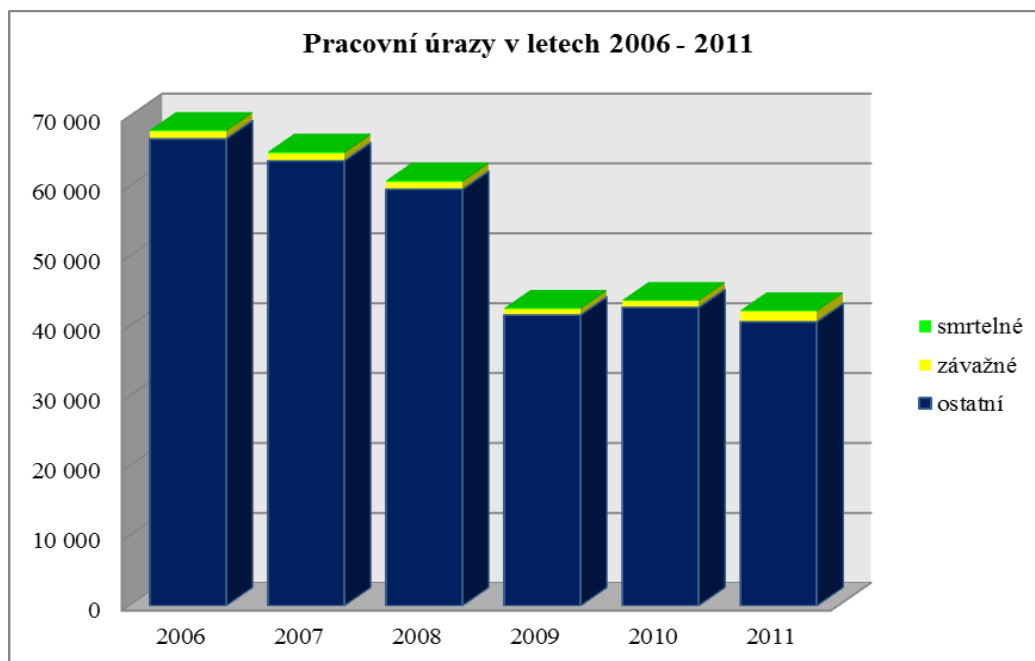
Zdroj: Výroční zprávy o činnosti SUIP¹⁹

Na Obrázku 1 je graficky znázorněn podíl ostatních, smrtelných a závažných na celkovém počtu pracovních úrazů.

---

¹⁸ BOZP. *Pracovní úrazovost v ČR v roce 2011* [online]. 2012, [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/clanky/statistika_pu/prac_urazovost120711.html

¹⁹ SUIP. *Výroční zpráva o činnosti Státního úřadu inspekce práce 2006 – 2011* [online]. 2012, [cit. 2010-04-21]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocní-zpravy/>

Obrázek 1: Pracovní úrazy dle závažnosti v letech 2006 – 2011

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti SUIP²⁰

V následující tabulce (Tabulka 2) je znázorněn počet vyřízených pojistných událostí v rámci zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele v letech 2006 – 2011.

Tabulka 2: Vyřízené pojistné události v letech 2006 – 2011

Rok	Počet vyřízených pojistných událostí
2006	53 485
2007	51 436
2008	56 530
2009	73 456
2010	74 600
2011	81 063

Zdroj: Výroční zprávy ČAP²¹

²⁰ SUIP. Výroční zpráva o činnosti Státního úřadu inspekce práce 2006 – 2011 [online]. 2012, [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocní-zpravy/>

Z tabulky lze vyčíst, že počet vyřízených pojistných událostí se každoročně zvyšuje. Rozdíl mezi roky 2006 a 2011 je skoro 30 tis. vyřízených pojistných událostí.

V následujících kapitolách budou konkrétně popsány systémy řešení rizika pracovních úrazů jak u nás, tak ve vybraných evropských státech.

---

²¹ ČAP. *Výroční zpráva 2006 – 2011* [online]. 2013, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy

2. Systém úpravy pracovního úrazu v zahraničí

V evropských státech je riziko pracovního úrazu řešeno různorodě. Veškeré systémy používané v ostatních státech, mají své kořeny v historických a tradičních pojetích zabezpečení pro případ pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Lze rozlišit tři základní systémy řešení pojištění pracovních úrazů:

- privatizované (a provozované soukromými institucemi),
- veřejné systémy,
- smíšené systémy (kombinace veřejného a soukromého).²²

Kombinace systémů je podobná, jako je tomu u zdravotního pojištění, kdy jsou uplatňovány systémy zdravotní péče plně hrazené státem a soukromé zdravotní péče. V případě krytí pracovního úrazu je například minimální část náhrady placena z veřejného systému a větší část hrazena zaměstnavatelem, který má sjednáno soukromé pojištění.²³ Ve Švýcarsku je uplatňován systém účasti na veřejnoprávním systému spravovaného zaměstnavateli a zaměstnanci, zabezpečení státním orgánem a účasti soukromých pojišťoven.

V některých zemích Evropské unie není systém odškodňování pracovních úrazů vůbec zaveden (Nizozemsko a Řecko), rizika jsou pokryta z jiného sociálního systému – nemocenského a důchodového pojištění. V Belgii je uplatňován systém, kdy je riziko pracovního úrazu a následné odškodňování rozděleno mezi soukromé pojišťovny, které odškodňují pracovní úrazy, a nemoci z povolání, které spravuje stát. Mezi státy, kde je pojištění spravováno pouze soukromými subjekty, patří Belgie, Dánsko, Finsko, Norsko, Portugalsko či Turecko a typickým zástupcem „třetí“ země jsou Spojené státy americké. Ve všech vyjmenovaných státech je pojistné hrazeno zaměstnavatelem. V Irsku navíc do

---

²² MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162.

²³ Tamtéž

systému přispívá stát z daňových zdrojů. Ve Velké Británii se celý systém spravovaný soukromými subjekty hradí z daňových prostředků, stejně jako tomu je u zdravotní péče.²⁴

Financování zahraničních systémů je buď kapitálovým způsobem, nebo průběžným financováním, popřípadě smíšeným. Kapitálové financování je uplatňováno např. v Norsku či Švédsku, průběžné v Rakousku nebo na Slovensku. Smíšený způsob financování je zaveden např. ve Španělsku, kde kapitálové financování je praktikováno na pojištění pracovního úrazu a průběžné na nemoc z povolání. Specifickým financováním systému je tvorba kapitálových rezerv průběžným financováním zavedeným v Německu.²⁵

2.1 Právní úprava v zahraničí

Riziko pracovního úrazu je upravováno jak zákony v daném státě, tak i „nadměrodními“, kterými se musí řídit zákonná úprava příslušného státu.

2.1.1 Mezinárodní právní úprava

Evropská unie ukládá členským státům právní úpravou povinnosti, kterými se musí řídit a jsou nadřazenými písemnostmi. V oblasti pracovních úrazů jsou členské státy povinny dodržovat

- nařízení Rady (EHS) 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, OSVČ a členy jejich rodin pohybující se v rámci Společenství;
- nařízení Rady (EHS) 574/72, které stanovuje postup provádění výše uvedeného nařízení;

---

²⁴ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

²⁵ Tamtéž

- směrnice Rady 79/7/EHS o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů;
- nařízení Rady (EHS) 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a k němu prováděcí nařízení 987/2009;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II);
- nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 492/2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie.²⁶

Na krytí rizika pracovního úrazu se vztahují i úmluvy Mezinárodní organizace práce, upravující odškodňování v rámci pracovních úrazů v zemědělství a rovnocenné nakládání s cizími a domácími zaměstnanci ve věci odškodňování pracovních úrazů.²⁷

2.1.2 Zahraniční právní úprava u vybraných států

U jiných států hraje legislativa podstatnou roli jak v systému soukromého, tak veřejného systému. Často jsou to zákony, které zakládají na historickém principu krytí pracovních úrazů a jejich platnost je delší jak dvacet let. Ve Velké Británii upravuje zákon z 22. října 1969 Insurance against liability for employees (pojištění odpovědnosti pro zaměstnance). Kromě tohoto zákona může být v rámci britského systému škoda hrazena na základě „Social Security Act 1989“²⁸, tzv. service-related benefits. „Service-related benefits means

---

²⁶ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analyza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

²⁷ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analyza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

²⁸ MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemocí z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162.

benefits, in the form of pensions or otherwise, payable in money or money's worth in respect of accidents, injuries or diseases connected with employment.“²⁹ (Service-related benefits jsou benefity ve formě penze nebo odškodnění, pokud jde o nehody, zranění nebo nemoci spojené se zaměstnaností).

Finsko má svůj Zákon o pojištění pracovních úrazů z roku 1948, k němu náleží i novelizace. Ve Finsku je výplata dávek součástí sociálního zabezpečení, jedná se tedy o Worker's Compensation (odškodnění pracovníků).³⁰

Slovenská republika v roce 2004 přijala zákon č. 461/2003 Sb. o sociálním pojištění, kterým se nahradila úprava ze zákona č. 311/2001 Sb., Zákoníku práce – odpovědnost zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu a nemoci z povolání.³¹

Velmi podrobně se pracovními úrazy zabývá zákon o pracovních úrazech v Belgii účinný od 1. ledna 1972. Zákon detailně vymezuje pojem zaměstnanec, či cesta z práce nebo do práce, zřizuje Fond pracovních úrazů, vymezuje povinnosti a práva pojišťovny.³²

2.2 Popis přístupu k pracovnímu úrazu ve vybraných státech

V této podkapitole jsou představeny přístupy k pracovnímu úrazu v Belgii, Finsku, Slovensku a Velké Británii. Popis přístupu je zaměřen zejména na systém úpravy a poskytované dávky v rámci pojištění.

---

²⁹ Legislation of UK. *Social Security Act 1989* [online]. [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/24/schedule/5>

³⁰ MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162.

³² MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162.

2.2.1 Belgie

V Belgii je pojištění pracovního úrazu ve správě soukromých pojišťoven. Každý zaměstnavatel si může vybrat, u které z pojišťoven, které pojištění nabízí, chce pojistit své zaměstnance. Má právo na to mít více pojišťoven, u každé pojištěné zaměstnance z jiného pracoviště v závislosti na riziku, kterému jsou pracovníci vystaveni. Pojištění je dobrovolné pro veřejný sektor a povinné pro soukromý sektor. Vedle soukromých pojišťoven je zřízen Fond pracovních úrazů (součást sociálního pojištění), který poskytuje plnění v případě, kdy zaměstnavatel nesjednal pojištění nebo pokud pojišťovna nesplní včas své závazky vyplývající z pojištění. Soukromý sektor pojišťoven a veřejný sektor jsou na sebe vázány.³³

Na rozdíl od České republiky je v rámci belgické úpravy do pracovního úrazu počítána i cesta z a do zaměstnání. Podrobná charakteristika je uvedena v zákoně.³⁴

Zaměstnavatel je povinen platit pojistné. Jeho výše závisí na zvolené pojišťovně a oboru, ve kterém zaměstnavatel podniká a chce nechat své zaměstnance pojistit. Část pojistného je dle potřeb hrazena ze společné správy sociálního pojištění. Dávky, které se v případě pracovních úrazů vyplácejí, jsou:

Dávky pracovní neschopnosti

Velikost dávky při pracovní neschopnosti (dočasné, částečné i trvalé) jsou ve výši 90 % z 1/365 vyměřovacího základu. Pokud zaměstnanec, který utrpěl pracovní úraz, opět nastoupí částečně do pracovního procesu, bude mu nahrazen rozdíl mezi mzdou, kterou

---

³³ MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162.

³⁴ VUPS. *Pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání ve vybraných státech* [online]. 2011 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.vups.cz/sites/File/audit/clanky/uraz_poj_ve_vybranych_zemich.pdf

pobírá po úraze. Pracovní neschopnost může být opětovně potvrzena, potom je vyplácena roční dávka po dobu tří let. Výše roční dávky závisí na stupni pracovní neschopnosti a velikosti ročního příjmu, na který měl poškozený nárok před nastáním pracovního úrazu. Po třech letech se nárok na dávku z pracovního úrazu mění na doživotní rentu.³⁵ V roce 2011 dostal pojištěný na dávkách pracovních neschopnosti s trvalým postižením denní odškodné ve výši 111 EUR.³⁶

Hrazená zdravotní péče

Pokud se pojištěnému stane úraz, po kterém je třeba zdravotní péče, nehradí v tomto případě žádné náklady. Péče je hrazena dle platných sazeb nemocenského pojištění a případné doplatky hradí pojistitel. Jedná se o péči v oblasti fyzioterapie, chirurgické, lékařské, zubní a farmaceutické péče a náklady na ortopedické pomůcky. Cestovní výdaje spojené s léčbou můžou být také uhrazeny i pro členy rodiny pojištěnce.³⁷

Dávky v případě úmrtí

Pokud následkem pracovního úrazu pojištěný zemře, mají pozůstalí nárok na výplatu pozůstalostní renty a jednorázové dávky k úhradě nákladů na pohřeb do výše třiceti násobku průměrné denní mzdy zesnulého. Pozůstalostní rentu dostane manžel nebo manželka ve výši 30 % ze mzdy zesnulého pojištěného, pozůstalé děti ve výši 20 %, zůstanou-li bez matky i otce, a 15 %, pokud mají jenom matku nebo otce. Dávky jsou jim

---

³⁵ European Union. *Your social security rights in Belgium* [online]. European Union, 2012[cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en>

³⁶ Social Security. *Social protection in Belgium: ESSPROS data 2010* [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://socialsecurity.fgov.be/docs/nl/wetgeving/indexatie/buiten_index_120201.pdf

³⁷ Tamtéž

vypláceny do osmnácti let.³⁸ Pozůstalý manžel nebo manželka v roce 2011 dostali průměrně na pozůstalostní rentě 4 140 EUR ročně.³⁹

2.2.2 Finsko

Ve Finsku je pojištění pro případ pracovního úrazu ze zákona povinné, proto každý zaměstnavatel musí sjednat pojištění a platit pojistné. Pojištění se vztahuje na zaměstnance, které zaměstnavatel zaměstnává déle jak 12 dní, a je do něj počítána i cesta z a do práce. Do povinného pojištění jsou zahrnuti i studenti na praxi a zaměstnanci na zahraniční služební cestě.

Pojištění provozují soukromí pojistitelé sdružení do „Federation of Accident Insurance Instituton“ (federace pojistitelů pracovních úrazů). Jejím úkolem je koordinovat pojistitele a také může dané pojištění sjednávat. Systém odškodňování pracovních úrazu je součástí sociálního zabezpečení.⁴⁰ V případě zaměstnanců soukromých zemědělců spadá pod Sociální pojišťovnu soukromých zemědělců, pokud se jedná o státní zaměstnance, jsou vyplácené dávky z pracovního úrazu v rukou státní pokladny.⁴¹ Klíčové zásady pro stanovení pojistného jsou korelace mezi riziky a náklady, přiměřenost a pokrytí pojištění pojistníky a propagace bezpečnosti při práci.⁴² Pojistné je strháváno zaměstnanci z platu, jeho výše závisí na vykonávané činnosti, v průměru to bývá 1 % z platu.⁴³

---

³⁸ Social Security. *Social protection in Belgium: ESSPROS data 2010* [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://socialsecurity.fgov.be/docs/nl/wetgeving/indexatie/buiten_index_120201.pdf

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ MESRŠMÍD, J. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162

⁴¹ European Union. *Your social security rights in Finland* [online]. European Union, 2012[cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Belgium_en.pdf

⁴² TVL. *Statutory accident insurance*[online]. 2012 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.tvl.fi/en/Insurance/Insurance-fee/>

Ve Finsku se pojištěnému v případě pracovního úrazu vyplácí dávky pracovní neschopnosti a hradí se náklady zdravotní péče.

Dávky pracovní neschopnosti

Velikost dávek je závislá na délce trvání pracovní neschopnosti. Při dočasné pracovní neschopnosti je po dobu jednoho roku (nejdéle) vyplácena denní dávka odškodného. Ta se stanoví jako 1/360 roční mzdy pracovníka. Pracovní neschopnost delší jak jeden rok vytváří poškozenému nárok na tzv. důchod z pracovního úrazu ve výši 85 % roční mzdy do věku šedesáti pěti let, po té ve výši 70 % roční mzdy. Pokud v důsledku pracovního úrazu došlo k trvale všeobecnému postižení, má pojištěnec nárok na odškodnění, dávka se stanovuje podle direktiv ministerstva sociálních věcí a zdraví, je rozdělena do dvaceti skupin invalidity. Dávky povinného pojištění podléhají zdanění (dávky pracovní neschopnosti, pozůstalostní důchody, renty) kromě dávek na zdravotní péči.⁴⁴ Pro stanovení výše dávek trvalé pracovní neschopnosti je vyměřovacím základem roční příjem pojištěného, kdyby nenastal pracovní úraz, minimálně však 11 540 EUR ročně.⁴⁵

Zdravotní péče

Zdravotní péče je hrazen plně z pojištění. Má na ni nárok každá pojištěná osoba, které se stal pracovní úraz. Řadí se do ní vyšetření lékaře, poskytnutí zdravotnických pomůcek, léků a protéz. Ve Finsku je navíc v rámci povinného pojištění hrazena i tzv. rehabilitace

---

⁴³ VUPS. *Pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání ve vybraných státech* [online]. 2011 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/uraz_poj_ve_vybranych_zemich.pdf

⁴⁴ European Union. *Your social security rights in Finland* [online]. European Union, 2012[cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Belgium_en.pdf

⁴⁵ VUPS. *Pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání ve vybraných státech* [online]. 2011 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/uraz_poj_ve_vybranych_zemich.pdf

související s pracovní činností, kde je cílem umožnit poškozenému pracovníkovi návrat k soběstačnosti v každodenním životě a pomoci najít vhodnou výdělečnou činnost.⁴⁶

2.2.3 Slovensko

Pojištění proti pracovnímu úrazu sjednává každý zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednu osobu. Chráněni jsou nejen zaměstnanci, kteří mají podepsanou pracovní smlouvu, ale i ti, kteří pracují na základě dohody nebo studenti na praxi. Do systému úrazového pojištění je zahrnut i stát, který platí pojistné za složky záchranné služby, dobrovolné hasiče, žáky středních a vysokých škol ve výkonu praxe. Systém je založen na presumpci odpovědnosti zaměstnavatele vůči zaměstnancům. V praxi to znamená, že zaměstnanec může žádat o dávky v rámci úrazového pojištění, pokud zaměstnavatel prokáže, že v daném případě nenese žádnou odpovědnost.⁴⁷

Pojistné na úrazové pojištění se platí ve výši 0,8 % z vyměřovacího základu, který není omezen maximální výší. Na rozdíl od ostatních států tedy nezáleží na oboru, na které se pojištění vztahuje, sazba je pro všechny pojistníky stejně vysoká.⁴⁸

Úrazové pojištění spravuje Sociální pojišťovna (Sociálna poisťovňa) a vyplácí následující druhy dávek a jednorázová odškodnění.⁴⁹

---

⁴⁶ European Union. *Your social security rights in Finland* [online]. European Union, 2012[cit. 2013-04-16].

Dostupné z:

http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Belgium_en.pdf

⁴⁷ Evropská unie. *Vaše práva sociálního zabezpečení v Slovenské republice* [online]. Evropská unie, 2012 [cit. 2013-04-17]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Slovakia_sk.pdf

⁴⁸ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného* [online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z:

<http://www.socpoist.sk/sadzba-poistneho-lor/1519s>

Úrazový příplatek

Poskytuje se zaměstnanci po dobu pracovní neschopnosti z důvodu pracovního úrazu. Jeho účelem je nahradit úšlé příjmy, stanoví se jako rozdíl mezi čistým příjmem, který by poškozený dostal, kdyby neutrpěl pracovní úraz, a náhradou příjmu, která se mu poskytuje za dobu jeho pracovní neschopnosti. Úrazový příplatek je vyplácen ve výši 55 % denního vyměřovacího základu od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti, a 25 % denního vyměřovacího základu od čtvrtého dne dočasné pracovní neschopnosti.⁵⁰

Úrazová renta

Úrazová renta se vyplácí každému zaměstnanci a má za účel zmírnit pokles výdělku následkem pracovního úrazu při opětovném zařazení do pracovního procesu. Výše dávky úrazové renty se určí jako součin 30,4167 násobku sumy odpovídající 80 % denního vyměřovacího základu a koeficientu, který se určí jako podíl procentuálního poklesu pracovní schopnosti a čísla 100. Pobírá-li poškozený zároveň i invalidní důchod, poníží se mu o tuto částku úrazová renta. V případě zániku nároku na invalidní důchod se úrazová renta nemění a je vyplácena ve stále stejné výši (ponížená o invalidní důchod).⁵¹

Pozůstalostní úrazová renta

V případě, že v důsledku pracovního úrazu pojištěný zemřel, je pozůstalým osobám vyplácena pozůstalostní úrazová renta. Jsou to osoby, vůči kterým měl zemřelý vyživovací povinnost. Tato dávka není vyplácena manželce/manželovi a nezaopatřeným dětem. Těm

---

⁴⁹ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/sadzba-poistneho-lor/1519s>

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/urazova-renta/1299s>

je vypláceno jednorázové vyrovnání. Její výše se stanoví podle toho, do jaké výše musel zemřelý plnit vyživovací povinnost určenou soudem.⁵²

Jednorázové odškodnění

Tato dávka slouží k odškodnění pozůstalých osob po zemřelé osobě následkem pracovního úrazu, aby pomohla překlenout období, kdy rodina přišla o část příjmů. Vyplácena je manželce či manželovi a nezaopatřeným dětem. Výše jednorázového odškodného odpovídá 730násobku denního vyměřovacího základu zemřelého a je omezena maximální hranicí, která je každoročně valorizována. Od roku 2010, kdy byla ve výši 46 485,40 EUR, vzrosla na dosavadní maximální hranici 50 374,90 EUR jednorázového odškodného.⁵³

Pracovní rehabilitace

Tato věcná dávka má přispět k tomu, aby měl poškozený snahu o pracovní a sociální regeneraci po pracovním úrazu. Je vyplácena v závislosti na lékařském posouzení, zda poškozený utrpěl takovou újmu, že došlo k poškození schopnosti pracovat. S pracovní rehabilitací souvisí dávka zvaná rehabilitačné, která poškozeného finančně zabezpečuje po dobu pracovní rehabilitace. Její výše odpovídá 80 % denního vyměřovacího základu poškozeného. Pokud současně pobírá starobní nebo invalidní důchod, je tato dávka ponížena o jejich výši.⁵⁴

---

⁵² Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/pozostalostna-urazova-renta/1301s>

⁵³ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/jednorazove-odskodnenie/1303s>

⁵⁴ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/rehabilitacne/48307s>

Rekvalifikace

Rekvalifikace je poskytována jako věcná dávka, která by měla pomoci poškozenému k reintegraci v pracovním a sociálním životě. Pokud bude zaměstnanec nucen v důsledku pracovního úrazu změnit povolání, rekvalifikace poskytovaná Sociální pojišťovnou mu umožní získat nové znalosti a dovednosti. Trvat může maximálně po dobu 6 měsíců. Po tuto dobu je poškozenému poskytována i finanční dávka, tzv. rekvalifikačné.⁵⁵

Náhrada za bolest a za ztížení společenského uplatnění

Náhrada za bolest je jednorázová dávka, jejímž účelem je kompenzovat bolest vzniklou při pracovním úrazu. Náhrada za bolest je poskytována na základě lékařského posudku. Výše náhrady závisí na míře poškození zdraví pojištěného. Ošetřující lékař ohodnotí bolest na základě bodové stupnice, hodnota jednoho bodu se určuje jako 2 % průměrné měsíční mzdy zaměstnance Slovenské republiky. V roce 2012 odpovídala hodnota jednoho bodu částce 15,72 EUR a tato částka se bude používat pro náhradu za bolest při pracovních úrazech vzniklých v roce 2013. Stejně se určuje i výše náhrady za ztížení společenského uplatnění. V případě, že by následkem pracovního úrazu došlo k trvalé nebo částečné invaliditě, má poškozený nárok na příplatek k této náhradě ve výši maximálně 50 %.⁵⁶

Náhrada nákladů spojených s léčením

Účelem dávky je nahradit veškeré náklady spojené s léčením, které bylo nad rámec zdravotního pojištění. O tuto dávku musí poškozený žádat u Sociální pojišťovny na základě posudku lékaře. Náhrada se poskytuje po předložení příslušných dokladů o vyšetření a výše je tedy sumou všech výdajů, které si musel poškozený zaplatit sám,

---

⁵⁵ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/rekvalifikacne/48321s>

⁵⁶Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nahrada-za-stazenie-spolocenskeho-uplatnenia/48336s>

maximálně však do výše 25 187,50 EUR. Do nákladů lze zařadit léčiva a léky, zdravotnické pomůcky, potraviny nutné ke správné léčbě a doprava na místo léčení.⁵⁷

Náhrada nákladů spojená s pohřbem

Ten, kdo zemřelému poškozenému uhradil pohřeb, má nárok na náhradu nákladů s ním spojené. Náklady budou proplaceny do maximální výše 2 519 EUR. Do této náhrady se počítají i výdaje za smuteční ošacení a za cestu na a z místa pohřbu, které vynaloží nezaopatřené děti zemřelého a fyzická osoba, která s ním v době smrti žila ve společné domácnosti. Náhrada těchto výdajů bude proplacena maximálně do výše 2 324,20 EUR.⁵⁸

2.2.4 Velká Británie

Pojištění pracovního úrazu ve Velké Británii je ze zákona povinné. Musí ho mít sjednané každý zaměstnavatel s příslušným pojistitelem pro případ odpovědnosti za úraz nebo nemoc, vznikla-li v důsledku zaměstnání ve Velké Británii. Pojištění je hrazeno státem z daní a spravují ho soukromé pojišťovny. Nevztahuje se na cestu do a z práce, jako je tomu v České republice, pouze na cesty s pracovním účelem. Pojištění nemusí být ti zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli ve vztahu manžel, rodič, prarodič, nevlastní rodič, dcera, syn či vnuk. Z pojištění se vyplácí dávky především v případě invalidity, jejich výše závisí na jejím stupni podle procentního poškození zdraví. Přehled výše odškodnění je v Tabulce 3.

V případě, že stupeň invalidity u poškozeného dosáhne 100 %, má nárok na týdenní odškodnění ve výši 160,60 GBP, což je zhruba 4 900 Kč. Pokud následkem úrazu utrpí 20% poškození zdraví, výše náhrady bude 32,32 GBP (zhruba 980 Kč).

---

⁵⁷ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nahrada-nakladov-spojenych-s-liecenim/1309s>

⁵⁸ Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného*[online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/nahrada-nakladov-spojenych-s-pohrebom/1310s>

Tabulka 3: Odškodnění v případě invalidity ve Velké Británii

Posouzená úroveň invalidity	Výše týdenního odškodnění
100 %	161,60 GBP
90 %	145,44 GBP
80 %	129,28 GBP
70 %	113,12 GBP
60 %	96,96 GBP
50 %	80,80 GBP
40 %	64,64 GBP
30 %	48,48 GBP
20 %	32,32 GBP

Zdroj: Industrial Injuries Disablement Benefit⁵⁹

Nárok na dávky z důvodu invalidity nemají osoby samostatně výdělečně činné.

Za zmínku stojí i úprava pracovních úrazů ve Spojených státech amerických jako zástupce „třetí“ země. V USA je pojištění zákonné, řídí se dělnickými zákony a příslušnými zákony dle odvětví, ve kterém zaměstnavatel podniká. Pracovní úrazy jsou velmi dopodrobna řešeny, jedná se jak o úrazy fyzické, s trvalými následky, tak i o pracovní úrazy, které mohou zanechat psychickou újmu na poškozeném. Ve Spojených státech amerických se především dbá na prevenci a na to, jaké má poškozený zaměstnanec práva.⁶⁰

---

⁵⁹Government UK. *Industrial Injuries Disablement Benefit* [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/industrial-injuries-disablement-benefit/what-youll-get>

⁶⁰ McFARREN, Todd and Glen J. Grossman. *Workplace Injury Litigation*. Tuscon: Lawyers& Judges Publishing Company, Inc., 2004. ISBN 1-930056-12-5

3. Systém úpravy pracovního úrazu v České republice

Česká republika přistupuje k problematice řešení pracovních úrazů jako systému podnikového zaopatření, kdy každý zaměstnavatel má ze zákona povinnost sjednat pojištění s příslušnou pojišťovnou. Tuto funkci u nás zastávají dvě pojišťovny – Česká pojišťovna, a. s. a Kooperativa, a. s. Zaměstnavatelé platí pojišťovnám pojistné, ty ho spravují a případné přebytky nebo schodky jsou financovány ze státního rozpočtu. Pro pojišťovny tedy není ziskové, mohou si ponechat jisté procento z přijatého pojistného na náklady spojené se správou pojištění.⁶¹

Financování je průběžné, generují se tak závazky, které musejí být hrazeny z budoucího pojistného. Zásadním problémem je, že z přijatého pojistného nejsou tvořeny žádné rezervy, ze kterých by bylo možné hradit dávky z tohoto pojištění. To má negativní dopady na státní rozpočet, kdy v době vysoké nezaměstnanosti jsou příjmy z pojistného nižší. Ze státního rozpočtu se tak musí hradit závazky vzniklé v minulosti ve splatné výši. Předpokládá se tak, že do budoucna bude financování pracovního úrazu mandatorní položkou ve výdajích státního rozpočtu.⁶²

Pro krytí rizika pracovního úrazu je možno využít princip solidarity i princip ekvivalence, každý má však svá úskalí. V systému zákonného pojištění dochází k uplatňování principu solidarity, v důsledku kterého dochází k přenesení nákladů spojených s úhradou vzniklých škod z oblastí s vyšším výskytem škod do oblastí, kde je méně škod. K vysokému finančnímu zatížení z placení pojistného tak dochází v profesích, které jsou méně rizikové. Princip ekvivalence nelze v našich podmínkách využít, brání tomu neexistence pojistné smlouvy, a tudíž nelze stanovit individuální pojistné. Proto se v našich podmínkách stanovuje pojistné procentní sazbou v závislosti na vykonávané činnosti. Neexistenci

---

⁶¹ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

⁶² Tamtéž

pojistné smlouvy je zabraňováno i možnosti slev nebo přírážek na pojistném, což by mohlo být motivačním prvkem pro zaměstnavatele.⁶³

3.1 Česká právní úprava

Česká republika, jako člen Evropské unie od 1. května 2004, se musí řídit všemi směrnicemi, úmluvami a nařízeními v kapitole 2.1.1. Současně je v České republice odškodňování řešeno

- zákoníkem práce č. 262/2006 Sb. platným od 1. ledna 2013. Podle tohoto zákona se řídí také pracovněprávní vztahy vzniklé před 1. lednem 2007, není-li v tomto zákoně uvedeno jinak,⁶⁴
- zákoníkem práce č. 65/1965 Sb. Podle dosavadních právních předpisů se řídí právní úkony týkající se vzniku, změny a skončení pracovního poměru, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, jakož i další právní úkony učiněné před 1. lednem 2007, i když jejich právní účinky nastanou až po tomto dni.⁶⁵
- vyhláškou č. 125/1993 Sb., o odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu a nemoci z povolání.
- nařízením vlády 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úraze.

---

⁶³ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni_MF_-pro-tripartitu.doc

⁶⁴ Česko. Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006 Zákoník práce. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 1. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=262~2F2006&part=&name=&rpp=15#seznam>

⁶⁵ Tamtéž

Vyhláška č. 125/1993 Sb. je brána pouze jako doplňková vyhláška a ne prováděcí. Upravuje zejména oblast poskytovatelů pojištění a velikost pojistného, jehož výše se řídí přílohou 1 vyhlášky.

Z pohledu evropské právní úpravy je naše současná v rozporu s pravidly Evropské unie o hospodářské soutěži. *Jakékoli zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu, ať už jedním podnikem nebo několika podniky, je zakázáno. Taková situace nastává, jsou-li obchodním partnerům vnucovány nepříznivé obchodní podmínky, jsou-li vůči nim uplatňovány nerovné podmínky (např. vazbové podmínky). Zneužití bylo definováno jako jakákoli diskriminace zákazníka nezávisle na podílu výrobce na příslušném trhu.*⁶⁶ V České republice poskytují dané pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání pouze dvě pojišťovny – Česká pojišťovna, a. s. a Kooperativa, a. s. Právo poskytovat toto pojištění jim ukládá Vyhláška č. 125/1993 Sb. Dle citovaného úryvku z příspěvku je jasné porušení pravidel o hospodářské soutěži, kdy zaměstnavatel nemá svobodnou volbu pojišťovny, ale musí si povinně sjednat pojištění u některé ze dvou zmiňovaných institucí.

V roce 2006 byl navržen zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Tento zákon měl přinést zásadní změny v oblasti pracovních úrazů, jeho platnost byla od roku 2006 několikrát odložena, nyní se uvažuje o účinnosti od 1. ledna 2015.

V následujících podkapitolách jsou nejprve představeny možnosti krytí rizika pracovního úrazu z pohledu povinného pojištění, kdy musí zaměstnavatel sjednat pojištění, aby v případě nastání pracovního úrazu mohl odškodnit zaměstnance, a z pohledu komerčního pojištění, jako dalšího možného nástroje krytí rizika pracovního úrazu, kde v roli pojištěného je zaměstnanec.

---

⁶⁶ URBAN, L. Euroskop. *Hospodářská soutěž a vnitřní trh* [online]. 2011 [cit. 2013-04-20].

Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/hospodarska-soutez-a-vnitri-trh/>

3.2 Systém povinného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

3.2.1 Současná úprava pracovního úrazu v České republice

V České republice je pojištění pracovního úrazu zákonným pojištěním, řídí se vyhláškou č. 125/1993 Sb. o odpovědnosti zaměstnavatele při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Současný systém je sociálního charakteru, správu pojištění mají na starosti ze zákona dvě pojišťovny - Česká pojišťovna, a. s. a Kooperativa, a. s. S nimi musí sjednat pojištění každý zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance. Pojistné platí čtvrtletně, jeho výše závisí na ekonomické činnosti, ve které zaměstnavatel podniká. Základem pro výpočet je souhrn vyměřovacích základů za uplynulé čtvrtletí zaměstnanců násobené příslušnou sazbou v ‰. Seznam sazeb je uveden v příloze 2 vyhlášky č. 125/1993 Sb. V Tabulce 4 jsou uvedeny vybrané sazby pojistného, kompletní přehled je pak uveden v Příloze 1.⁶⁷

---

⁶⁷ MPSV ČR. *Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání* [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB062>

Tabulka 4: Přehled vybraných sazeb pojistného

Ekonomická činnost	Z vyměřovacího základu v %
Dobývání černého uhlí včetně výroby černouhelných briket	50,4
Výroba masa a masných výrobků	9,8
Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	8,4
Výroba cukru, nápojů	8,4
Zemědělství	7
Zpracování tabáku	4,2
Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení	2,8
Pohostinství a ubytování	4,2
Činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím	2,8

Zdroj: Příloha č. 2 Vyhlášky č. 125/1993 Sb.⁶⁸

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, nejvyšší pojistné platí zaměstnavatelé v rizikovém oboru dobývání černého uhlí, kde dochází k pracovním úrazům a nemocem z povolání nejčastěji – závaly, dýchací potíže. Naopak nejméně rizikovými jsou obory ekonomické, v tabulce je uvedena činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím, sazba ve výši 2,8 ‰. Minimální částka, kterou musí na pojistném zaměstnavatel zaplatit, je 100 Kč za čtvrtletí.⁶⁹

V případě, že zaměstnanec utrpěl pracovní úraz a plnou odpovědnosti nesl zaměstnavatel, pak mu náleží náhrada za ztrátu na výdělků, bolest a ztížení společenského uplatnění, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a náhrada věcné škody. Tyto dávky již nejsou upravovány vyhláškou, ale zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

---

⁶⁸ Česko. Vyhláška č. 125 ze dne 1. ledna 1993 o odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=40906&recShow=18&fulltext=&nr=125~2F1993&part=&name=&rpp=50#parCnt>

⁶⁹ Tamtéž

Náhrada ztráty na výdělku

Tato dávka se poskytuje po dobu pracovní neschopnosti. Určí se rozdílem mezi průměrným výdělkem zaměstnance před vznikem škody a plnou výší nemocenského. Pokud následkem pracovního úrazu bude poškozený zároveň pobírat i invalidní důchod, poskytne se zaměstnanci náhrada v takové výši, aby se rovnala jeho průměrnému výdělku před vznikem škody. Tuto dávku poškozený pobírá nejdéle do konce kalendářního měsíce, kdy dovršil věk 65 let.⁷⁰

Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění

Tato dávka se poskytuje jednorázově. Výše této dávky je závislá na míře bolesti a ztížení společenského uplatnění, kterou stanoví ošetřující lékař podle bodové stupnice. Suma bodů určuje výši jednorázového odškodnění. Hodnota jednoho bodu se stanovuje dohodou mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem zdravotnictví. Dle vyhlášky č. 440/2001 Sb. je hodnota bodu 120 Kč. Podrobná bodová stupnice je uvedena v přílohách této vyhlášky.⁷¹

Náklady spojené s léčením

Osobě, která utrpěla pracovní úraz, je poskytnuta zdravotní péče, která je hrazena ze zdravotního pojištění. Veškeré náklady nad rámec tohoto pojištění si musí uhradit sám. *Účelně vynaložené náklady spojené s léčením přísluší tomu, kdo tyto náklady vynaložil.*⁷²

---

⁷⁰Česko. Zákon č. 266 ze dne 1. ledna 2007 zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=3&idBiblio=62694&recShow=392&fulltext=&nr=262~2F2006&part=&name=&rpp=100#parCnt>

⁷¹Česko. Vyhláška č. 440 ze dne 1. ledna 2002 o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=v440_2001o

⁷²Česko. Zákon č. 262 ze dne 1. ledna 2007 zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z:

→ pokračování na další straně

Mezi účelně vynaložené náklady jsou počítány: náklady na léčbu, léky, rehabilitaci nad rámec zdravotního pojištění, cesta do a ze zdravotnického zařízení, náklady na speciální a dietní potraviny.⁷³

V případě úmrtí pojištěného následkem pracovního úrazu, je zaměstnavatel povinnen poskytnout náhradu nákladů na léčbu, náklady spojené s pohřbem, náklady na výživu pozůstalých a jednorázové odškodnění pro pozůstalé a úhradu věcných škod.⁷⁴

Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem

V rámci sociálního systému České republiky je poskytováno tzv. pohřebné. Od nákladů spojených s pohřbem se tedy odečte tato část a náhrada je vyplacena té osobě, která tyto náklady vynaložila. Do toho se započítávají výdaje za vypravení pohřbu, hřbitovní poplatky, výdaje na pomník nebo desku, cestovné na pohřeb a jedna třetina výdajů na smuteční ošacení pro osoby blízké. V současné době stát přispívá pohřebným ve výši 5 000 Kč.⁷⁵

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=3&idBiblio=62694&recShow=392&fulltext=&nr=262~2F2006&part=&name=&rpp=100#parCnt>

⁷³ *Co jsou účelně vynaložené náklady spojené s léčením* [online]. 2011, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.nahradaskody.cz/aktuality/co-jsou-ucelne-vynalozene-naklady-spojene-s-lec>

⁷⁴ Evropská unie. *Vaše práva v oblasti sociálního pojištění v České republice* [online]. Evropská unie, 2012 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Czech%20Republic_cs.pdf

⁷⁵ Sociální dávky – pohřebné 2013 [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://socialni-davky-2013.eu/socialni-davky-pohrebne-2013/>

3.2.2 Nová zákonná úprava v České republice dle zákona č. 266/2006 Sb.

Jelikož stávající zákonná úprava vykazuje spoustu nedostatků a v důsledku porušuje i některá nařízení Evropské unie, je nutné vytvořit novou úpravu, která by tyto nedostatky napravila. V roce 2006 Ministerstvo financí České republiky vydalo zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Účelem tohoto zákona bylo především zrušit „dočasné“ řešení otázky pracovních úrazů a přiblížit se systémům zavedených v evropských státech. Zákon měl vejít v platnost v roce 2006, ale odborníci a organizace v něm shledávali stále hodně nedostatků a nevyřešených otázek. Odklad účinnosti je nyní na rok 2015.

Snahou zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců je především rozšířit vyplácené dávky, přenést správu na státní subjekty a zvýšit u zaměstnavatelů motivaci ke snaze udělat pracoviště pro zaměstnance bezpečnějšími.

Nejvýraznější změnou má být přenos správy pojištění ze soukromých pojišťoven na státní instituce, konkrétně na Českou správu sociálního zabezpečení, okresní správy sociálního zabezpečení a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jejich pravomoci v oblasti kontroly, řízení, výplaty dávek a přiznávání dávek by se lišily v jejich rozsahu. Řízení a kontrola by byla hierarchická: MPSV → ČSSZ → OSSZ. Na výplatu dávek by měla pravomoc každá instituce, podle toho, o které dávce rozhodly, zda bude či nebude přiznána. Pokud některé dávky nejsou v pravomoci dané instituce, podstupuje je své nadřízené instituci. Tímto opatřením v zákoně tedy nese plnou odpovědnost stát, který z toho vyčleňuje soukromé pojišťovny. Pojištění pracovního úrazu by se tak stalo plně položkou sociálního zabezpečení, jako je tomu například na Slovensku.

Zásadní změnou prošlo pojistné, které zaměstnavatel platí. Pojistné už nebude příjmem pojišťoven, ale státního rozpočtu. Jeho výše se stanoví procentní sazbou z úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců pro pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Účast na pojištění mají ze zákona povinnou i ti, co pracují na základě dohody o pracovní činnosti nebo provedení práce. Jako základ pro výpočet pojistného se považuje zúčtovaná mzda nebo odměna. Sazby pojistného jsou uvedeny v příloze 2 zákona

266/2006 Sb. Přehled vybraných sazeb je uveden v Tabulce 5, kompletní seznam je uveden v příloze 2.

Tabulka 5: Přehled vybraných sazeb pojistného

Ekonomická činnost	Z vyměřovacího základu v procentech
Dobývání černého uhlí včetně výroby černouhelných briket	5,04
Výroba masa a masných výrobků	0,98
Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	0,84
Výroba cukru, nápojů	0,84
Zemědělství	0,70
Zpracování tabáku	0,42
Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení	0,28
Pohostinství a ubytování	0,42
Činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím	0,28

Zdroj: Zákon č. 266/2006 Sb., příloha 2⁷⁶

Z tabulky vybraných sazeb je zřejmé, že sazby zůstaly nezměněny, pouze jsou uváděny v procentech a ne v promilech. Pro zaměstnavatele tak nová zákonná úprava nepřináší vyšší výdaje na povinné pojištění.

Pojistné se již neplatí čtvrtletně na účet pojišťoven, ale každý měsíc a je splatné v den, kdy je splatné pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Výraznou změnou a také motivačním prvkem pro zaměstnavatele je možnost snížení (nebo zvýšení) pojistného. Pokud úrazová zátěž zaměstnavatele v předchozím kalendářním roce byla nižší než polovina průměrné úrazové zátěže, sníží se pojistné o

- 5 %, pokud je úrazová zátěž vyšší jak jedna desetina a menší jak jedna polovina průměrné úrazové zátěže skupiny,

---

⁷⁶ Česko. Zákon č. 266 ze dne 7. června 2006 o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů České republiky. ISSN 1211-1244. Dostupné také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=266~2F2006&part=&name=&rpp=15#seznam>

- 10 %, pokud je úrazová zátěž nižší jak jedna desetina průměrné úrazové zátěže skupiny.⁷⁷

Pokud zaměstnavatel překročí trojnásobek průměrné úrazové zátěže skupiny, zvýší se mu pojistné a to ve výši rozdílu mezi výší úrazové zátěže zaměstnavatele a trojnásobku úrazové zátěže skupiny, nejvýše však 30 % pojistného placeného za předchozí kalendářní rok.⁷⁸

Možnost snížení pojistného by měla být pro zaměstnavatele velkou motivací pro to, aby provedli veškerá bezpečnostní opatření, která by mohla vést ke snížení úrazovosti v jejich oboru. Tento systém lze přirovnat k systému bonusů a malusů, jako je tomu u povinně smluvního pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (tzv. povinné ručení).

Co se týče výplaty dávek, oproti stávající úpravě by bylo vypláceno více náhrad, jak jednorázových, tak i dávek v podobě renty. Jednalo by se zejména o

- úrazový příplatek,
- úrazové vyrovnání,
- úrazová renta,
- bolestné,
- náhrada nákladů spojených s pohřbem,
- jednorázový příspěvek pozůstalému a úrazová renta pozůstalého,
- příspěvek na ztížení společenského uplatnění,
- náhrada nákladů spojená s léčením.⁷⁹

---

⁷⁷ Česko. Zákon č. 266 ze dne 7. června 2006 o úrazovém pojištění zaměstnanců. In: Sbírka zákonů České republiky. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=266~2F2006&part=&name=&rpp=15#seznam>

⁷⁸ Tamtéž

⁷⁹ Tamtéž

3.2.3 Srovnání našeho systému se zahraničními přístupy k pracovnímu úrazu

V předchozí kapitole jsou popsány systémy řešení pracovního úrazu ve vybraných evropských státech, nyní je třeba porovnat tyto úpravy s naší stávající, aby bylo možné zhodnotit a vyvodit závěry k možnému přístupu krytí rizika pracovního úrazu u nás.

Systémy řešení pracovního úrazu v zahraničí a u nás mají společné to, že se jedná o povinné pojištění, které musí mít sjednaný každý zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance. Vyjímkou je Belgie, kde povinně musí sjednat pojištění zaměstnavatelé v soukromém sektoru, dobrovolně ve veřejném sektoru. Rozdíly jsou v tom, na koho se pojištění vztahuje – v České republice je pojištění zaměřeno pouze na zaměstnance, na Slovensku jsou do systému zařazeni i pracovníci na základě dohody o provedení práce či pracovní činnosti, společně s Finskem se pojištění vztahuje i na studenty střední a vysoké školy, kteří vykonávají na daném pracovišti praxi.

Systém odškodňování pracovních úrazů je převážně ve správě soukromých pojišťoven. V Belgii si zaměstnavatelé mohou vybrat z více než dvou pojišťoven (jako je tomu u nás) a u každé si mohou sjednat pojištění odpovědnosti na jiné riziko. Navíc je zřizován Fond pracovních úrazů, který v případě nesolventnosti soukromých pojišťoven, plní závazky za ně. Může to být srovnáno s úlohou České kanceláře pojišťoven u nás. Stejný systém je zaveden i ve Finsku, soukromí pojistitelé se sdružují ve Federation of Accident Insurance Institution, mimo kontroly také tato instituce poskytuje pojištění. Soukromé pojišťovny spravují pojištění i ve Velké Británii. Odlišný systém je na Slovensku, uplatňují tam sociální systém, kde pojištění spravuje Sociální pojišťovna. Tomuto modelu se nejvíce podobá nový zákon 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění.

Pojistné v jednotlivých státech se výrazně liší. Někde je pojistné hrazeno pojistníky, někde navíc pojistníkům přispívá stát a někde je pojistné placeno z veřejných peněz. Na Slovensku, ve Finsku a u nás je pojistné placeno procentem z příjmů. Finský zaměstnancům je pravidelně strháváno v průměru 1 % z jejich platu, záleží však i na tom, o jaké riziko se jedná, jaké jsou podmínky pojištění a také, jak zaměstnavatel dbá na BOZP. Na Slovensku je pevně stanovená sazba 0,8 % z vyměřovacího základu bez ohledu

na ekonomickou činnost, na kterou se pojištění vztahuje. Stanovení pojistného u nás se dá srovnat s belgickým systémem, kde také záleží na oboru, ve kterém zaměstnavatel podniká, avšak jim do systému přispívá i správa sociálního zabezpečení. Vyloženě státní systém je ve Velké Británii, kde je pojistné hrazeno z daní (stejně jako zdravotní pojištění).

Rozdíly ve výši pojistného se podepíší i na poskytovaných dávkách a jejich výši. Nejvíce dávek, na které má poškozený nárok, se poskytuje na Slovensku. Toto „prvenství“ vyplývá ze sociálního systému, na kterém je pojištění pracovního úrazu založeno. Nejméně dávek je poskytováno ve Velké Británii, kde má poškozený nárok na dávky z invalidity, jejichž výše se stanoví podle procenta poškození zdraví. Ve všech státech je do vyplácených dávek zahrnuta zdravotní péče a náhrady výdělku při pracovní neschopnosti. Na Slovensku se hradí navíc bolestné, úrazová renta a náhrada za bolest a stížení společenského uplatnění. Jednorázové dávky, jako je pohřebné, se vyplácejí ve všech státech. Pozůstalostní dávky jsou koncipovány buď jako jednorázové (nová úprava u nás), nebo jako renty vyplácené do určitého věku pozůstalé osoby. Pro poškozené zaměstnance ve Finsku a na Slovensku mají jako motivační prvek náhrady k pomoci návratu do života, na který byli poškození zvyklí před nastáním pracovního úrazu. U nás (dle nového zákona) bude poskytován příspěvek za ztížení společenského uplatnění.

3.2.4 Doporučení pro možnou úpravu v České republice

V právní úpravě odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání se zákonodárci České republiky snaží prosadit změnu dosavadní vyhlášky č. 125/1993 Sb. Stále se však setkávají s kritikou nového zákona a jeho účinnost je tak stále odkládána.

Velmi kladným prvkem nové úpravy je, že se již nejedná o vyhlášku, která pouze doplňuje zákoník práce, ale již se jedná o „plnohodnotný“ zákon, ve které jsou upravovány dávky, pojistné, práva a povinnosti zaměstnavatele i zaměstnance. Za nedostatek současné právní úpravy lze považovat to, že do pracovního úrazu není započítávána cesta z práce a do práce, jak je tomu u ostatních států. Stejně tak by bylo možné zahrnout do pojištění odpovědnosti i studenty, kteří vykonávají praxi na daném pracovišti. Nová právní úprava

se na tyto dvě věci též nezaměřuje. Tím by mohlo dojít k tomu, že se úrazovost zvýší, ale zase je možné předejít úrazům na pracovišti, a to tak, že by byla zavedena prevence pracovních úrazů. Tím by byla úrazovost na cestě do a ze zaměstnání „vykompenzována“.

Co se týče prevence pracovních úrazů, ve státech jako je Finsko či Belgie, jsou zavedeny fondy, které pomáhají zaměstnavatelům s prevencí pracovních úrazů, zaměřují se na tzv. BOZP (bezpečnost a ochrana zdraví při práci). V nové právní úpravě je zaveden systém slev na pojistném, pokud bude evidována nízká úrazovost u zaměstnavatele, ale nejsou nijak řešeny finanční prostředky, kterými by mohlo být dosaženo nízkých čísel v oblasti pracovních úrazů. Samotní zaměstnavatelé nejsou ochotni investovat prostředky do ochrany pracovníků a zajištění větší bezpečnosti na pracovišti. V České republice je sice zřízen SUIP, který zajišťuje prevenci a konzultace, ale veškeré náklady spadají na zaměstnavatele, proto by bylo dobré zřídit fond, ze kterého by bylo možné (alespoň částečně) zafinancovat bezpečnější pracoviště. Motivací pro zaměstnavatele na snížení úrazovosti by tedy mohlo být především získání finančních prostředků na modernizace pracovišť a s tím související slevy na pojistném.

V oblasti dávek by bylo vhodné závězt i ty, které umožňují zaměstnancům návrat do pracovního života. Pokud dojde v důsledku pracovního úrazu ke změně fyzické dispozice zaměstnance a není schopen vykonávat zaměstnání, které doposud vykonával, mohl by mít nárok na rekvalifikaci. Tím by získal možnost nového vzdělání a mohl se tak nově zapojit do pracovního procesu. Byl by to náklad navíc pro pojišťovny (resp. státní rozpočet), ale snížila by se tím zátěž státu, kdy by musel vyplácet dávky v podobě invalidního důchodu, pokud by úraz vedl k částečné nebo úplné invaliditě, nebo dávky v nezaměstnanosti, kdy by poškozený zaměstnanec nemohl nastoupit do původního zaměstnání a na úhradu rekvalifikace na vlastní náklady by neměl finanční prostředky.

3.3 Pracovní úraz v systému komerčního pojištění

Pokud se zaměstnanci stane úraz, především dostane náhrady z povinného odpovědnostního pojištění od svého zaměstnavatele. Může si však i on sám připojistit

pracovní neschopnost, a to v rámci úrazového pojištění, které poskytuje převážná většina pojišťoven na našem pojistném trhu. Principiálně se liší od zákonného pojištění. Vyplácí se denní odškodné v případě pracovní neschopnosti, které si pojištěný stanovuje sám při sjednávání pojištění. Na základě výše denního odškodného je stanovena výše pojistného. Nezáleží tedy zde na tom, jaké zaměstnání pojištěný vykonává. Je však stanovena horní hranice denního odškodného, kterou pojištěný nesmí požadovat. Ta je závislá na výši jeho příjmů. Přehled těchto horních hranic denního odškodného je uveden v Tabulce 6.

Tabulka 6: Horní hranice denního odškodného

Hrubý měsíční příjem	Pojistná částka	Hrubý měsíční příjem	Pojistná částka
do 18 000	200	55 001 - 60 000	800
18 001 - 20 000	200	60 001 - 65 000	900
20 001 - 22 500	200	65 001 - 75 000	1 000
22 501 - 27 500	250	75 001 - 85 000	1 200
27 501 - 30 000	300	85 001 - 95 000	1 350
30 001 - 32 500	400	95 001 - 105 000	1 500
32 501 - 35 000	500	105 001 - 115 000	1 700
35 001 - 40 000	600	115 001 - 125 000	1 800
40 001 - 45 000	650	125 001 - 130 000	1 850
45 001 - 50 000	700	více než 130 000	1 900
50 001 - 55 000	750		

Zdroj: Kooperativa pojistné podmínky⁸⁰

Z Tabulky 6 je patrné, že v případě, kdy pojištěný pobírá měsíčně plat buď maximálně 18 000 Kč, nebo 22 500 Kč, má nárok pouze na 200 Kč odškodného denně. Při vyšším platu může požadovat i vyšší denní odškodné, avšak nejvíce 1 900 Kč denně. Podle pojisných podmínek pojišťovny Kooperativa musí pojištěný doložit potvrzení o výši měsíčního příjmu, pokud žádá o denní odškodné vyšší jak 200 Kč.

Aby bylo možné alespoň orientačně porovnat možnost finančního odškodnění osoby, která utrpěla pracovní úraz, je třeba určit výši měsíčního příjmu a požadované denní odškodné.

⁸⁰ Kooperativa. *Zvláštní pojistné podmínky pro doplňková pojištění pro případ pracovní neschopnosti nebo nemoci z povolání* [online], 2008 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.anopojisteni.cz/podminky/zivot/o_932_zpp_pracovni_neschopnost_nemocnice.pdf

Pro příklad bude použit model, kdy osoba vykonává kancelářskou činnost (pojišťovací) a její měsíční příjem je ve výši 28 000 Kč.

V podmínkách povinného pojištění by daná osoba (resp. zaměstnavatel) byla zařazena do OKEČ 66 Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení, kde je sazba 2,8 %. Za čtvrtletí by tedy úhrn příjmů činil 112 000 Kč, z toho pojistné 314 Kč za celé čtvrtletí (v přepočtu 79 Kč na jeden měsíc). V podmínkách komerčního pojištění by se měsíční pojistné pohybovalo (v daném měsíčním příjmu) okolo 500 Kč. Přesné porovnání odškodného v povinném pojištění nelze určit dle nějakých procentních sazeb, jelikož odškodnění je počítáno jako rozdíl mezi příjmem před nastáním pracovního úrazu a po pracovním úrazu. Dalším podstatným rozdílem je délka výplaty odškodnění. V komerčním pojištění se jedná o denní odškodné a je hrazeno pouze po dobu pracovní neschopnosti. V povinném pojištění se jedná o měsíční odškodné a je vypláceno až do věku 65 let.

3.3.1 Příklady výše pojistného

Pro ilustraci jsou zde uvedeny výše pojistných, kdyby si zaměstnanec sjednal sám pojištění, kde by mu v případě pracovní neschopnosti následkem úrazu (nejenom pracovního), bylo vyplaceno denní odškodné. K porovnání poslouží dvě pojišťovny, jako zástupci pojišťoven, které poskytují toto pojištění – Kooperativa, a. s. a Česká pojišťovna, a. s.

Příklad výše pojistného v závislosti na výši pojistné částky v pojišťovně Kooperativa, a. s. jsou uvedeny v Tabulce 7.

Tabulka 7: Výše pojistného v závislosti na denním odškodném Kooperativa

Pojistné plnění v případě pracovní neschopnosti	Pojistné
150 Kč/den	393 Kč/měsíc
300 Kč/den	786 Kč/měsíc
500 Kč/den	1310 Kč/měsíc

Zdroj: Kooperativa⁸¹

Z Tabulky 7 lze vyčíst, že výše pojistného se pohybuje ve vysokých měsíčních částkách. Pojištění denního odškodného je součástí úrazového pojištění Rubikon, které v sobě zahrnuje i povinnou položku – pojištění pro případ smrti, kde je odškodné 10 000 Kč (nejnižší možná pojistná částka), ale v celkovém pojistném tvoří minimální položku – 2 Kč.⁸²

V Tabulce 8 je uvedeno pojistné České pojišťovny, a. s.

Tabulka 8: Výše pojistného v závislosti na denním odškodném Česká pojišťovna

Pojistné plnění v případě pracovní neschopnosti	Pojistné
150 Kč/den	282 Kč/měsíc
300 Kč/den	564 Kč/měsíc
500 Kč/den	940 Kč/měsíc

Zdroj: Česká pojišťovna⁸³

---

⁸¹ Kooperativa. *Modelace pojistné smlouvy*

⁸² Kooperativa: Rubikon. Komplexní rizikové životní pojištění Rubikon [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/nase-produkty/pojisteni-osob/urazove-a-rizikove-pojisteni/komplexni-rizikove-zivotni-pojisteni-rubikon.html>

⁸³ Česká pojišťovna. *Modelace pojistné smlouvy*

Výše pojistného je dle Tabulky 8 nižší, než v případě pojišťovny Kooperativa. Pojištění denního odškodného je součástí pojištění Multizdraví a lze ho sjednat samostatně.

3.3.2 Porovnání komerčního a zákonného pojištění

Osoby, které mají životní závazky a následkem pracovního úrazu se mohou dostat do finančních problémů, mají možnost sjednat si v rámci úrazových pojištění nabízených komerčními pojišťovnami tzv. pojištění pracovní neschopnosti. V nabídce produktů pojišťoven na našem pojistném trhu nenajdeme tento typ pojištění nabízený samostatně, ale pouze jako doplněk k úrazovému pojištění.

Z porovnání dvou komerčních pojišťoven (zároveň i pojišťovny, které jsou zákonem určeny ke správě povinného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání) vyplynulo, že u tohoto pojištění je možné nastavit si pojistné plnění, které v případě pracovní neschopnosti pojištěný dostane. Ke srovnání byly vybrány částky 150 Kč, 300 Kč a 500 Kč denního odškodného. Levnější produkt nabízí Česká pojišťovna, a. s., u níž pojistné začíná na částce 282 Kč měsíčně. Kooperativa, a. s. nabízí pojištění pracovní neschopnosti od 393 Kč. Navíc u Kooperativy si pojištěný nemůže sjednat denní dávku větší, než je stanovená tabulkami sestavenými Kooperativou, a. s.

V porovnání se zákonným pojištěním odpovědnosti, kde se vyplácí dávka při pracovní neschopnosti, nezávisí u komerčního pojištění na vykonávané činnosti. Rozdíl v pojistném však je velký. Komerční pojištění tak opravdu slouží pouze jako doplněk k zákonnému pojištění, nemá za účel ho zcela nahradit.

4. Úloha státu a soukromých pojišťoven v systému zákonného pojištění

Současná úprava pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání zapojuje do systému jak stát, tak soukromé pojišťovny. Ze zákona mohou toto pojištění poskytovat dvě velké pojišťovny na našem trhu – Česká pojišťovna, a. s. a Kooperativa a. s. Stát do systému spadá jako finanční nástroj, který v případě, kdy je třeba vyplácet větší pojistné plnění, než je příjem z pojištění, hradí závazky pojišťoven ze státního rozpočtu. Naopak, je-li pojištění ziskové, veškeré přebytky jdou do státního rozpočtu. V následující kapitole je podrobně rozebrána úloha těchto dvou činitelů.

4.1 Soukromé pojišťovny

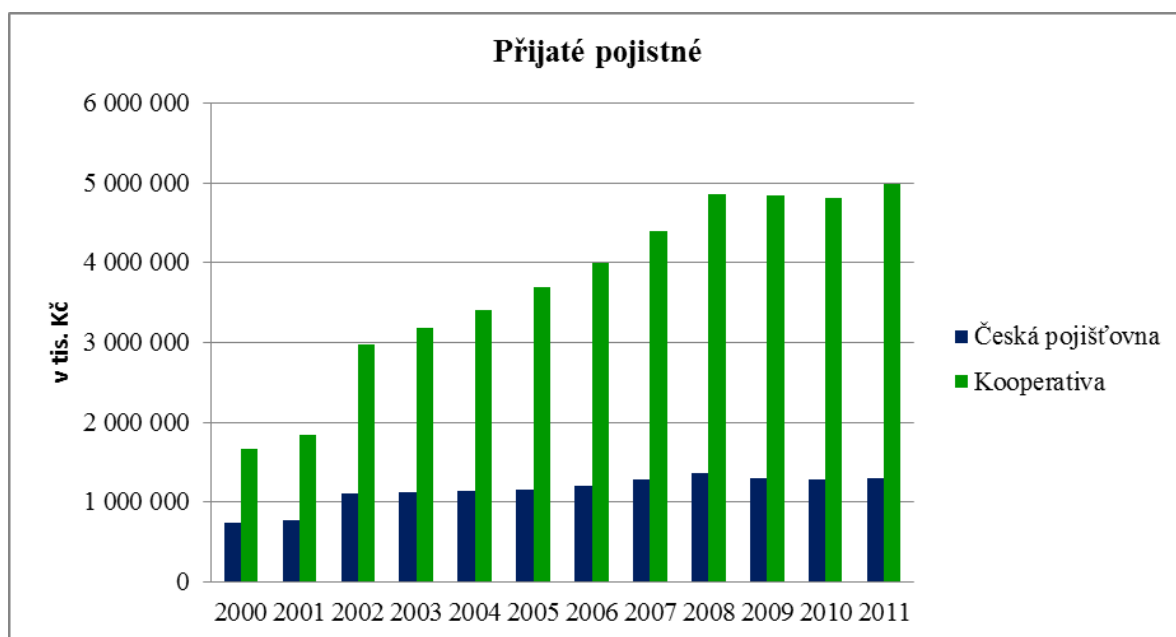
Prvním činitelem v oblasti zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání jsou komerční pojišťovny. Účast v tom pojištění jim byla přidělena v roce 1993 a jsou to pojišťovny Kooperativa, a. s. a Česká pojišťovna, a. s. Proč zrovna tyto dvě pojišťovny, není nikde uvedeno. Nejspíš to bylo dáno postavením těchto pojišťoven na našem pojistném trhu. V roce 1991 vyšel zákon 183/1991 Sb., o pojišťovnictví, kterým se otevřel pojistný trh. Do roku 1991 u nás fungovala Československá pojišťovna s monopolním postavením. Účinností zákona 183/1991 Sb. začaly na trh vstupovat nové soukromé pojišťovny, jednou z nich byla i Kooperativa, a. s., která hned začala zabírat významné postavení na pojistném trhu a udržuje si ho dodnes.

Pojišťovny v systému pracovních úrazů figurují jako správci pojištění. Pojištění je koncipováno jako neziskové, pokud z pojištění plyne přebytek, přechází do státního rozpočtu. Naopak, pokud pojišťovny mají vyšší výdaje na pojištění, než jsou příjmy z něj, plynou veškeré úhrady ze státního rozpočtu. Účast pojišťoven na tomto pojištění je pro ně velmi výhodná (dle výsledků HK ČR), proto jako soukromé instituce nesouhlasí se zákonem 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění, na základě kterého by správa pojistného a výplata pojistných plnění přešla na státní orgány - ČSSZ, OSSZ a MPSV.

Konkrétní ukazatele související se zákonným pojištěním odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci budou rozebrány v následujících podkapitolách.

4.1.1 Přijaté pojistné

Jako správce pojištění přijímají pojišťovny od zaměstnavatelů pojistné, které platí čtvrtletně (nově je plánováno měsíčně).

Obrázek 2: Přijaté pojistné obou pojišťoven

Zdroj: ČAP Výroční zprávy 2006 - 2011⁸⁴

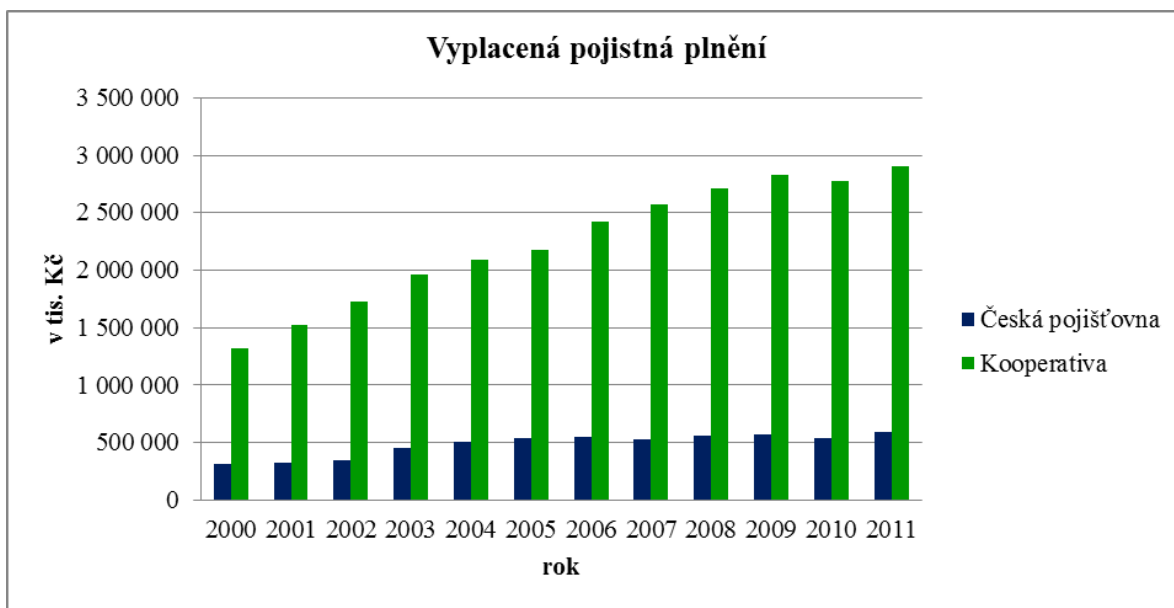
Z grafu je patrný rozdíl v přijatém pojistném za sledované období. Kooperativa, a. s. má stále rostoucí počet přijatého pojistného, v roce 2011 dosáhlo částky 5 mld. Kč. Společně obě dvě pojišťovny inkasovaly pojistné ve výši zhruba 6 mld. Kč.

⁸⁴ ČAP. Výroční zpráva 2006 – 2011 [online]. 2013, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy

4.1.2 Vyplacená pojistná plnění

Pokud nastane pojistná událost a zaměstnavatel je povinnen uhradit poškozenému zaměstnanci škodu, zmocňuje se této úlohy pojišťovna, u které má zaměstnavatel (pojištěný) sjednané zákonné pojištění. Na Obrázku 3 jsou znázorněny výše vyplacených pojistných plnění.

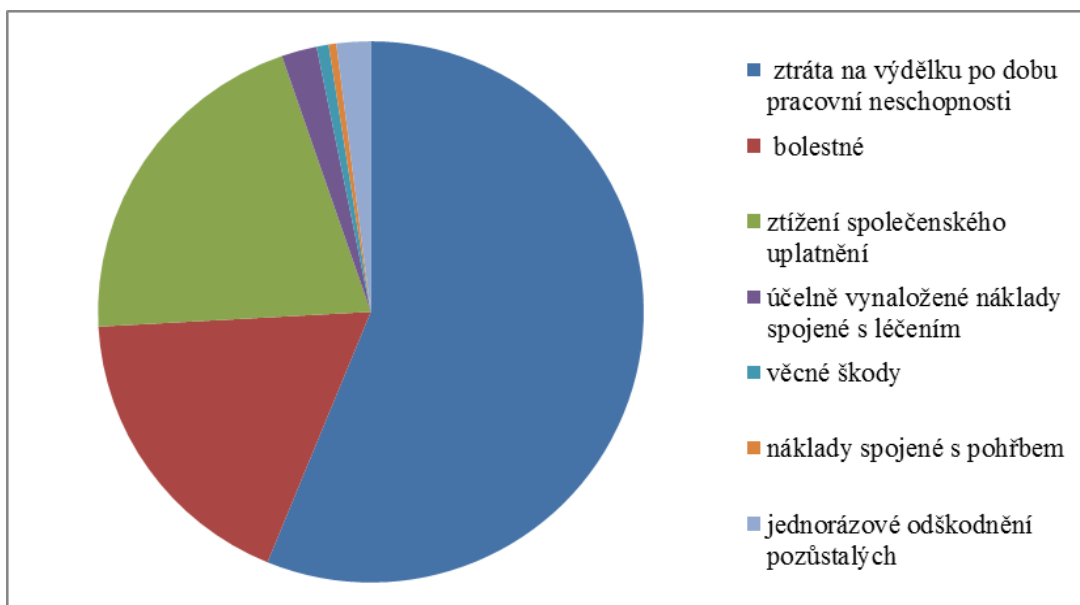

Obrázek 3: Vyplacená pojistná plnění obou pojišťoven

Zdroj: ČAP Výroční zprávy 2006 - 2011⁸⁵

Úměrně přijatému pojistnému je vypláceno pojistné plnění. V případě Kooperativy se jedná opět o vyšší částky, které ročně narůstají, zatímco u České pojišťovny, a. s. zůstávají na přibližně stejné úrovni. V roce 2011 činilo pojistné plnění za obě dvě pojišťovny zhruba 3, 5 mld. Kč, Kooperativa se na tomto podílela necelými 3 mld. Kč. Na Obrázku 4 je dle zdrojů HK ČR znázorněn podíl vypláceného pojistné plnění na jednotlivé dávky za rok 2011.

⁸⁵ ČAP. Výroční zpráva 2006 – 2011 [online]. 2013, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy

Obrázek 4: Podíl vyplácených dávek na celkovém pojistném plnění v roce 2011

Zdroj: HK ČR⁸⁶

Z grafu lze vyčíst, že největší podíl vyplaceného pojistného byl na dávky ztráty na výdělku po dobu pracovní neschopnosti (56 %). Nejméně bylo vyplaceno na náklady spojené s pohřbem a na věcných škodách.

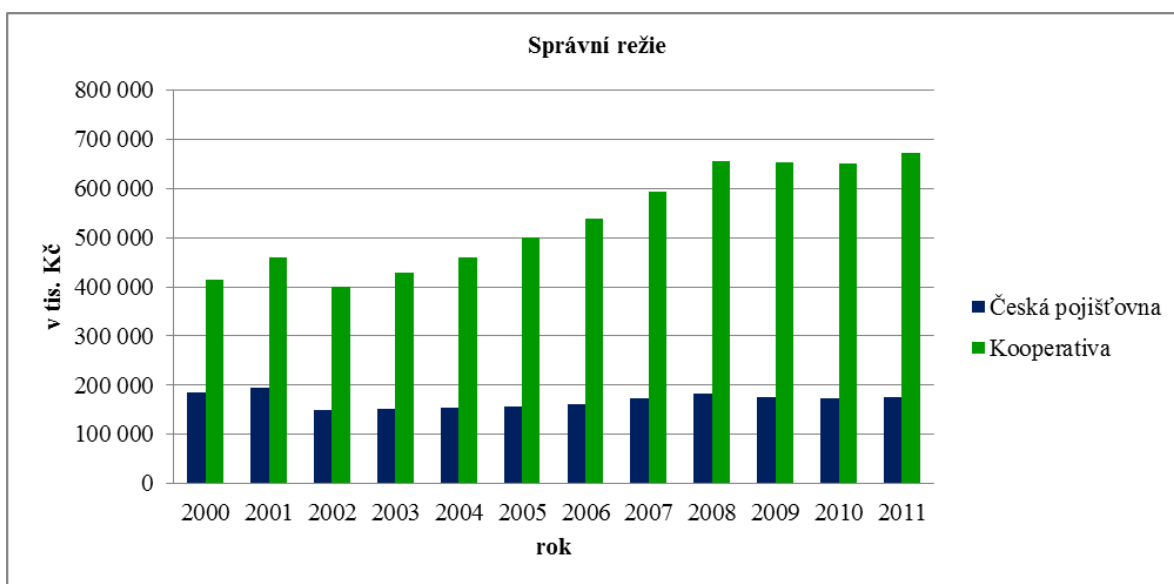
4.1.3 Správní režie

Do správní režie v zákonném pojištění odpovědnosti zaměstnavatele jsou zahrnovány zejména náklady spojené se správou pojištění, tzn. náklady na inkasování pojistného, výplatu pojistných plnění, likvidaci pojistných událostí apod. Ze zákona mají pojišťovny nárok na úhradu nákladů spojených s pojištěním, a to určité procento z přijatého pojistného. Procentní výše byla upravena zákonem o pojišťovnictví a následnými vyhláškami, které zákony upravovaly. Od roku 1993 měla pojišťovna právo na 29,5 %

⁸⁶ Hospodářská komora ČR. Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání [online]. 2012, [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>

z přijatého pojistného, v roce 1995 došlo ke snížení na 25 %⁸⁷, následně na 13,5 % a od 1. ledna 2012 platí výše 9 % z přijatého pojistného. V současné době tuto procentní výši určuje zákoník práce.⁸⁸

Výši správních režii obou pojišťoven je znázorněn na Obrázku 5. Správní režie je úměrná spravovanému pojistnému. V případě pojišťovny Kooperativa je její výše rostoucí, v roce 2011 činila necelých 700 mil. Kč, Česká pojišťovna se i přes změny procentní sazby náhrady nákladů udržuje pod hranicí 200 mil. Kč.

Obrázek 5: Správní režie obou pojišťoven

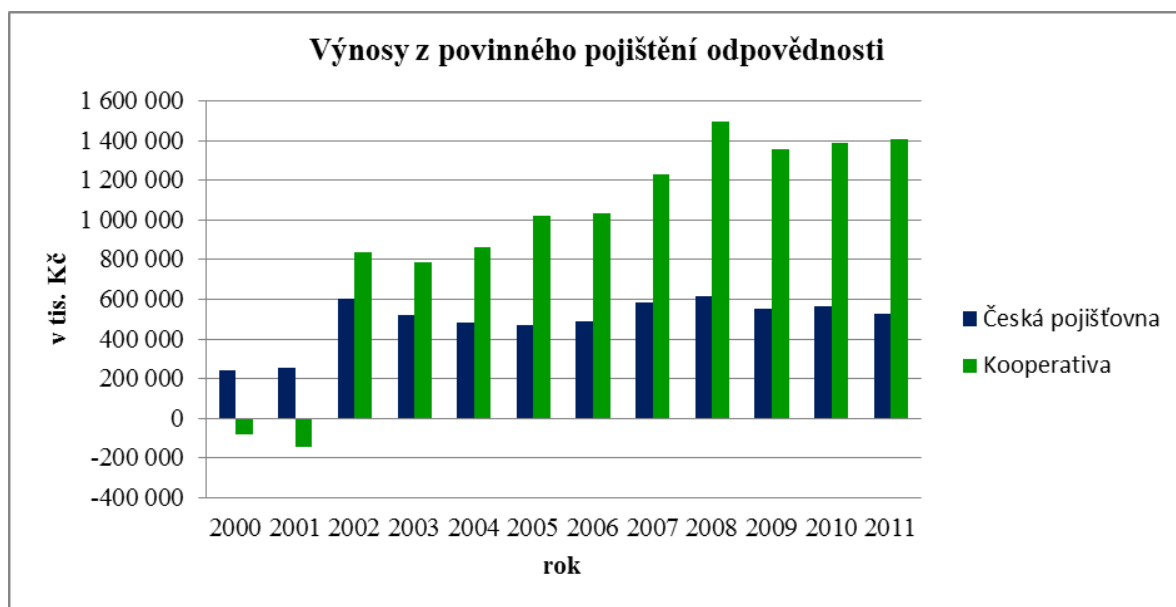
Zdroj: ČÁP Výroční zprávy 2006 – 2011

⁸⁷ Česko. Prováděcí vyhláška č. 43 ze dne 9. února 1995, kterou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1995&cz=43>

⁸⁸ Hospodářská komora ČR. Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání [online]. 2012, [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>

4.1.4 Výnosy plynoucí z povinného pojištění

Dle předchozích grafů lze usoudit, že toto pojištění je ziskové, tzn. vybrané pojistné je dostatečné na pokrytí pojistných plnění, které vyplývají z povinného pojištění odpovědnosti. Výnosy jsou znázorněny na Obrázku 6.

Obrázek 6: Výnosy s povinného pojištění odpovědnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Výročních zpráv ČAP

Výpočet byl proveden z přijatého pojistného a od něj odečteno vyplacené pojistné plnění a správní náklady. Z Obrázku 6 je zřejmé, že pojišťovna Kooperativa byla v letech 2000 a 2001 ve ztrátě, tzn. že přijaté pojistné nepokrývalo vyplacené pojistné plnění. Jak již bylo uvedeno, případně ztráty jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Česká pojišťovna naopak vykazuje výnosy s tohoto pojištění. Ty se pak přesouvají do státního rozpočtu (viz následující kapitola).

4.2 Stát

Role státu je v našem systému sociálního pojištění jako příjemce přebytků z pojištění nebo naopak hradí ztráty plynoucí z pojištění. Podle přílohy 2 vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě se finanční přebytky z pojištění promítnou v nedaňových příjmech státního rozpočtu, konkrétně v třídě 2, seskupení položek 21 příjmy z vlastní činnosti

a odvody přebytků organizací s přímým vztahem - odvody přebytků organizací s přímým vztahem. Ve výdajích je tato položka pod číslem 503, konkrétně ostatní povinné pojistné placené zaměstnavatelem.⁸⁹ Stát také legislativně upravuje povinnost zabezpečit ochranu a zdraví při práci příslušnými zákony a předpisy, ke kontrole dodržování předpisů zmocňuje příslušné orgány. V následujících podkapitolách jsou rozebrány hlavní úlohy státu.

4.2.1 Stát jako finanční nástroj v zákonném pojištění

Z údajů soukromých pojišťoven vyplývá, že pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání je příjmem státního rozpočtu, ne výdajem. V roce 2010 při sestavování rozpočtu na rok 2011 se počítalo s nedaňovými příjmy ve výši 4 329 237 tis. Kč. Skutečnost byla zhruba o 300 000 tis. Kč vyšší. Do nedaňových příjmů se započítávají:

- odvody ze zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání,
- přijaté úroky,
- příjmy ze splátek půjček z tuzemska a ze splátek půjček ze zahraničí.

K překročení očekávaných nedaňových příjmů přispěly hlavně odvody ze zákonného pojištění. Převod přebytků z roku 2010 činil 1 971 456 tis. Kč. Pro porovnání, odvody z roku 2009 (promítly se v rozpočtu na rok 2010) činily 1 956 314 tis. Kč, tedy zhruba o 21 000 tis. Kč méně.⁹⁰ Přehled nedaňových příjmů za rok 2010 a 2011 je uveden

---

⁸⁹ Česko. Zákon č. 323 ze dne 2. června 2002 o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002. ISSN: 1122-1244. Dostupné také z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vyhlasky_1375.html?year=2002

⁹⁰ MF ČR. *Všeobecná pokladní správa 2011* [online]. 2011, [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/ZUK_KAPITOLA-398_Vseobecna_pokladni_sprava_rok_2011.pdf

v Tabulce 9. Dle návrhu řešení Legislativní rady vlády ze srpna 2012 činil příjem státního rozpočtu z nespotřebovaného pojistného přibližně 20 mld. Kč za období 1995 – 2011.

Tabulka 9: Příjem státního rozpočtu ze zákonného pojištění za rok 2010 a 2011.

	Očekávaný příjem 2010 (v tis. Kč)	Skutečný příjem 2010 (v tis. Kč)	Očekávaný příjem 2011 (v tis. Kč)	Skutečný příjem 2011 (v tis. Kč)
Nedaňové příjmy celkem	4 928 156	4 283 178	4 329 237	4 626 491
z toho příjmy ze zákonného pojištění	1 400 000	1 956 314	1 500 000	1 971 456

Zdroj: Ministerstvo financí ČR⁹¹

4.2.2 Stát jako zřizovatel kontroly BOZP

Role státu nespočívá pouze v „inkasování“ zisků z odpovědnostního pojištění, ale také musí zřizovat Státní úřad inspekce práce. Hlavním úkolem úřadu je kontrola dodržování povinností plynoucích z pracovněprávních předpisů včetně předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.⁹² Mimo jiné vede i evidence pracovních úrazů a statistiky úrazů dle odvětví, druhu úrazů apod. Státní úřad inspekce práce zřizuje MPSV. Kromě kontrolní činnosti je úlohou SUIP i poradenská, osvětová a konzultační činnost. Při nedodržování předpisů vybírá SUIP sankce, které přecházejí do státního rozpočtu. V Tabulce 10 jsou uvedeny údaje o tom, kolik bylo SUIP vybráno na sankcích za pracovní úraz v letech 2006 – 2011.

⁹¹ MF ČR.

⁹² SUIP. *Bezpečnost práce* [online]. 2013, [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/bezpecnost-prace/bezpecny-podnik/>

Tabulka 10: Vybrané pokuty SUIP

Rok	Počet kontrol pracovních úrazů	Celkem na pokutách pracovní úraz v Kč
2006	202	16 751 500
2007	184	10 052 670
2008	509	21 162 834
2009	372	10 057 000
2010	363	9 215 000
2011	384	14 202 000

Zdroj: SUIP⁹³

Z tabulky lze vyčíst, kolik kontrol provedla SUIP v oblasti pracovních úrazů. Jednalo se především o kontrolu toho, jak bezpečné je pracoviště pro pracovníky a jaké jim hrozí riziko pracovního úrazu. Nejvíce kontrol proběhlo v roce 2008, kdy bylo vybráno přes 21 mil. Kč na pokutách za nedodržování předpisů. Nejnižší částka za pokuty byla vybrána v roce 2010, zhruba 9,2 mil. Kč. V roce 2011 tato částka stoupla o 5 mil. Kč a bylo provedeno o 21 kontrol více. Obory, ve kterých dochází často k porušování předpisů, jsou v oblasti pohostinství a ubytovacích službách, a nejméně došlo v porušení předpisů u zaměstnanců zaměstnávajících zdravotně postižené.⁹⁴

Dosud získaná srovnání a charakteristiky budou promítnuty do další kapitoly, která představuje možná řešení rizika pracovního úrazu, jak dle analýzy LRV, tak i vlastní návrh řešení.

---

⁹³ SUIP. *Zpráva o činnosti Státního úřadu inspekce práce 2006 – 2011* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocní-zpravy/>

⁹⁴ Tamtéž

5. Možná řešení rizika pracovního úrazu v České republice

Problematikou pracovního úrazu a jeho zákonné úpravy se zabývají poslanci už od roku 1993, kdy se snažili nahradit tehdy pouze dočasnou vyhlášku č. 125/1993 Sb., o odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. V roce 2006 se poslanci usnesli na zákoně č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. K zákonu se vyjádřila řada institucí jako Hospodářská komora ČR, Státní úřad práce, Česká pojišťovna, a. s., Výzkumný ústav bezpečnosti práce, MPSV a další.⁹⁵ V úpravě našly řadu nedostatků a na základě jejich nesouhlasu se změnami byla účinnost odložena. V následující kapitole je srovnána současná úprava se zákonem 266/2006 Sb. a navrhovaná řešení, jak lze k riziku pracovního úrazu přistupovat

5.1 Co přináší současná úprava

Současná právní úprava je řízena vyhláškou č. 125/1993 Sb. a č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Hlavním nedostatkem je, že vyhláška není prováděcí, ale zákon pouze doplňuje. Najdeme v ní, kdo pojištění může poskytovat (2 pojišťovny), jaká jsou práva a povinnosti zaměstnavatele, zaměstnance a pojišťovny, a v příloze 2 vyhlášky jsou uvedeny sazby pojistného. Tato právní úprava nijak nedefinuje vyplácené dávky, ty jsou uvedeny v zákoníku práce.

Z ekonomického hlediska je pojištění založeno na principu průběžného financování. Nevytvářejí se technické rezervy na závazky, které budou splatné v budoucnosti (renty). Státu tak vnikají budoucí výdaje, na které nejsou nijak tvořeny rezervy. V současné době je pojištění ziskové, ale nepokryje to budoucí výdaje, protože zaměstnanost klesá, tím klesá i přijaté pojistné. Závazky však bude nutné uhradit v jejich splatné výši.

---

⁹⁵ HRUBÁ, K. Zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců [online]. *BOZPinfo*, 2012 [cit. 2012-05-]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema_tydne/urazove_pojisteni120116.html

V rámci odpovědnostního pojištění nemá zaměstnavatel povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, jenom ohlásí příslušné pojišťovně, že je zaměstnavatelem (tj. má alespoň jednoho zaměstnance). Z toho důvodu nelze ze strany pojišťoven regulovat rizika, například systém slev na pojistném pro zaměstnavatele s nízkým škodným průběhem. Co se týče placení pojistného, nelze ho přizpůsobovat míře výskytu rizika na pracovišti, sazby jsou pevně stanovené vyhláškou č. 125/1993 Sb.⁹⁶

Výraznou absencí v této právní úpravě je motivace zaměstnavatelů k tomu, aby svým zaměstnancům poskytli bezpečné pracoviště. Musí se řídit předpisy dle BOZP, v případě jejich porušení jim bude udělena pokuta, ale není to součástí tohoto pojištění. Výrazným motivačním prvkem by byly příspěvky od státu na poskytnutí prostředků pro lepší ochranu bezpečnosti při práci.

Pokud by zaměstnavatel zanikl a nesplnil závazky, které vyplývají z odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání, hradí za něj pojišťovna, což může mít vliv na výdaje státního rozpočtu. V případě, že pojišťovně nestačí prostředky z vybraného pojistného na splacení závazků, jsou finance čerpány ze státního rozpočtu (viz kapitola 3.1).

Vlastní pohled

Současná právní úprava je pro naše podmínky nedostačující. Po stránce legislativní je úprava vyhláškou a zákonem matoucí. Vyhláška stanovuje sazby pojistného, poskytovatele pojištění, ale neupravuje dávky vyplývající z odpovědnostního pojištění. Ty jsou upravovány zákoníkem práce. Vyhláška se stále zabývá starým zákoníkem práce 65/1965 Sb., od 1. ledna 2013 však vešel v platnost zákoník práce č. 262/2006 Sb. Velkým

---

⁹⁶ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

nedostatkem je, že pojištění poskytují pouze dvě pojišťovny a zaměstnavatel tak nemá volbu, ke které pojišťovně by se mohl přihlásit a sjednat u ní pojištění, resp. splnit ohlašovací povinnost. Pojištění není v podstatě uzavřeno, protože zde chybí podstatný prvek – pojistná smlouva, na základě které by šlo uznat slevy na pojistném.

Vyplácené dávky v současné době nemohou nabídnout poškozenému komplexní náhradu škody. Především v oblasti rekvalifikace, kdy není brán v úvahu fakt, že po pracovním úrazu nemusí být poškozený schopen vykonávat zaměstnání jako doposud a není mu umožněno získat poznatky z jiné oblasti, kterou by mohl navzdory svému omezení, vykonávat.

Současná právní úprava tedy není vhodná k tomu, aby na ni bylo navazováno v otázce řešení pracovních úrazů. Od tohoto systému by měl stát upustit, přestože je pro něj přínosný do státního rozpočtu, ale časem by se mohlo stát, že by byl spíše výdajem pro stát, jelikož s poklesem zaměstnanosti klesají i příjmy z pojistného, ale závazky (renty) musí pojišťovny vyplácet nadále.

5.2 Co přinese nový zákon 266/2006 Sb.

K tomuto zákonu se vyjádřila hlavně Legislativní rada vlády a Poradna ekonomických ministrů. Jejich výtky se týkají zejména náhrad škod, rozporu s občanským zákoníkem, systému, na kterém je úrazové pojištění postaveno a nesrozumitelnost zákona pro laiky.

Zásadní změnou je přesun pojištění do státní správy a tím se stane složkou zákonného veřejnoprávního systému sociálního zabezpečení. V době, kdy je snaha úlohu státu v sociální sféře co nejvíce zmenšovat, je tento krok neopodstatněný.

Zákon o úrazovém pojištění zakládá systémovou nerovnost s občanským zákoníkem. V případě, že poškozenému vznikne škoda (v tomto případě zaměstnanec), vniká mu nárok na náhradu škody od toho, kdo mu tuto škodu způsobil (zaměstnavatel). Dle občanského zákoníku je povinností toho, kdo škodu způsobil, nahradit veškeré škody a újmy tak, aby byl zaručen stav poškozeného, jako před vznikem škody. To v nové úpravě není obsaženo,

ta zakládá na obecné solidaritě. Poškozenému poskytne solidární plnění v podobě obecné solidární dávky, aniž by bylo přihlédnuto k individuální újmě. Náhrada z tohoto systému tedy bude podstatně nižší, než skutečná újma. Samozřejmě zaměstnanec bude mít právo žalovat zaměstnavatele a dožadovat se přiměřené náhrady škody dle občanského zákoníku.⁹⁷

Znevýhodnění budou ti zaměstnanci, kteří následkem pracovního úrazu utrpěli poškození zdraví nižší jak 35 %. Těm bude vyplaceno jednorázové vyrovnání (pro ilustraci zaměstnanec ve věku 38 let s průměrným měsíčním výdělkem dostane dávku v hodnotě 104 868 Kč).⁹⁸ V současné právní úpravě by mu byla vyplácena náhrada ztráty na výdělku až do věku, kdy by odešel do důchodu (v celkové výši 5 016 814 Kč).⁹⁹ Dochází tedy k redukci sociálních dávek. Zaměstnanec může žádat o další jednorázové dávky, které mu umožní návrat do života před pracovním úrazem, ale ve výsledku mu nenahradí poškozené zdraví, jako dosavadní systém.

Novým zákonem 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění je sazba pojistného stanovena podle OKEČ, ta je však neplatná a od 1. ledna 2008 je nahrazena CZ-NACE (Classification of Economic Activities). Pokud by zákon měl vejít v platnost dle plánu v roce 2015, bylo by potřeba udělat dodatečnou úpravu v příloze zákona – změnu OKEČ na CZ-NACE (zveřejněn Českým statistickým úřadem).

Vlastní pohled

Chystaná právní úprava je velmi těžko srovnatelná se stávající právní úpravou, jelikož se jedná o dva různé systémy odškodňování pracovních úrazů. Jedná se o úplně jiný přístup k řešení rizika pracovního úrazu. Veškeré pravomoce by přešly na státní instituce. Velmi

---

⁹⁷ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ Tamtéž

složitá je úprava zákona pro „neznalce“ v oblasti legislativy. Pro odborníky je úprava jednodušší v tom, že se jedná o ucelený zákon, který upravuje veškeré oblasti pojištění (kdo je pojištěný, na koho se vztahuje, výše pojistného, vyplácené dávky, práva zaměstnance a zaměstnavatele...). Chystaná právní úprava přinese výrazné změny pro zaměstnance, kteří utrpěli pracovní úraz. Jak bylo v předchozím odstavci uvedeno, jejich vyplácené náhrady za ztráty na výdělku se výrazně sníží, což je dáno zejména tím, že bude vypláceno více dávek, takže finanční odškodnění, které by z pojištění plynulo, by bylo rozděleno do více dávek.

5.3 Návrhy řešení úpravy rizika pracovního úrazu dle LRV

Současná ani chystaná právní úprava nejsou v souladu s požadavky Legislativní rady vlády a Porady ekonomických ministrů, proto navrhly možná řešení rizika pracovního úrazu. Základy pro návrhy plynuly jak z historické právní úpravy, tak hlavně ze zahraničních modelů řešení pracovních úrazů. Po jejich návrhu by se dalo pojištění pracovního úrazu přirovnat k povinně smluvnímu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (povinné ručení).

Povinné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu z pracovního úrazu nebo nemoci z povolání by mělo být koncipováno jako soukromé pojištění, jako to mu je v Belgii, Dánsku či Finsku. Sjednat si ho bude muset každý zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance, a to na základě pojistné smlouvy, její úprava se bude řídit novým občanským zákoníkem (2014). Pojištění budou poskytovat všechny soukromé pojišťovny, které k tomu dostanou povolení. Tím ze systému vymizí státní instituce a oproti současné úpravě, nebude v rozporu s předpisy Evropské hospodářské komise.¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

Nově budou definovány pojmy jako pojistitel, pojištěný, pojistník; pojmy zaměstnavatel, zaměstnanec, pracovní úraz budou nadále vymezen zákoníkem práce. Zákonem se zřídí nový institut Kancelář pojistitelů pracovních úrazů (obdoba České kanceláře pojistitelů u povinného ručení). Jejím hlavním úkolem bude vytvářet a spravovat fond prevence a garanční fond, povede statistiku a evidenci pojištěných. Každá pojišťovna poskytující povinné pojištění bude povinna stát se členem „Kanceláře“ a platit pravidelné příspěvky. Ty se budou vkládat do garančního fondu, určeného na poskytování pojistných plnění v případě, kdy příslušný zaměstnavatel (pojištěný) neměl sjednáno pojištění, pojistitel (pojišťovna) se dostal do úpadku nebo zaměstnavatel ukončil svoji činnost bez právního nástupce. Dalšími příspěvky do fondu budou výnosy z finančního umístění, příspěvky nepojištěných zaměstnavatelů, splátky půjček na účely prevence, včetně úroků. Z fondu prevence se budou financovat veškerá opatření v oblasti prevence a poskytovat půjčky nebo dotace na projekty v oblasti BOZP. Přispívat do něj bude každý člen „Kanceláře“, a to ve výši 3 % z celkového přijatého pojistného za kalendářní rok.¹⁰¹

Dle návrhu nového zákona bude pojištěný povinnen dbát na to, aby škodná událost nenastala, a v případě, že událost nastala, musí učinit opatření, aby škoda byla co nejmenší. K dodržení těchto povinností bude sloužit fond prevence a zvýší se i kontrola bezpečnostních opatření. Při porušení povinnosti k zajištění BOZP má pojistitel právo na to, aby mu byla zaplacená náhrada, kterou plnil za pojištěného. To platí i v případě, kdy byl úraz způsoben úmyslně, nebo pod vlivem alkoholu či návykových látek. Toto je všeobecná výlučka z pojištění platná i v ostatních státech.¹⁰²

Výše pojistného se stanoví tak, aby byla zajištěna splnitelnost závazků vyplývajících z pojištění odpovědnosti a uhrada příspěvku Kanceláři pojistitelů pracovních úrazů. Výpočet pojistného bude každá pojišťovna předkládat České národní bance. Jeho velikost

---

¹⁰¹ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

¹⁰² Tamtéž

bude záviset na vykonávané ekonomické činnosti podle tabulek CZ-NACE. V případě bezeškodného průběhu za uplynulý kalendářní rok může pojištěný dostat slevu na pojistném ve výši 5 % ze stanoveného pojistného. Naopak, pokud za kalendářní rok zaměstnavateli vznikne škoda, pojišťovna je oprávněna navýšit pojistné pro příslušný kalendářní rok až o 30 %. Mělo by to sloužit jako jeden z motivačních nástrojů, aby zaměstnavatelé dbali na povinné předpisy o BOZP.¹⁰³

Povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění nastává vznikem pojistné události, tzn. v okamžiku, kdy pojištěnému vznikne povinnost nahradit újmu poškozenému. Minimální limit, do jakého bude pojistitel plnit, je stanoven na 35 mil. Kč na jednu pojistnou událost. Lze sjednat i spoluúčast pojištěného, bude se jednat o tzv. franšizu integrální. Pojistitel nebude povinen plnit, pokud pojistné nepřesáhne 10 000 Kč na jednu pojistnou událost. Do této částky bude hradit škodu pojištěný (zaměstnavatel). Překročí-li škoda hranici 10 000 Kč, povinnost plnit přechází na pojišťovnu. Bude-li poškozený potřebovat rehabilitaci po pracovním úrazu a nepostačuje mu poskytnutá zákonem o zdravotních službách, zaměstnanosti nebo zákonem o sociálních službách, je pojistitel povinen poskytnout mu pojistné plnění formou příspěvku. O ten může poškozený požádat v případě, že vyčerpal možnosti rehabilitace poskytnuté ze sociálního systému nebo mu bylo poskytnuto za úplatu.¹⁰⁴

V souvislosti s povinnostmi pojistitele souvisí i úhrada zachraňovacích nákladů, které zákon stanovuje. Těmito náklady se rozumí *účelně vynaložené náklady, které pojistních vynaložil na odvrácení vzniku bezprostředně hrozící pojistné události, na zmírnění následků již nastalé pojistné události nebo které byl povinen vynaložit z hygienických, ekologických či bezpečnostních důvodů při odklizení poškozeného pojištěného majetku*

---

¹⁰³ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analýza-problematiky-odškodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

¹⁰⁴ Tamtéž

nebo jeho zbytků.¹⁰⁵ Nelze sem však započítat náklady, které zaměstnavatel vynaložil na splnění povinností stanovených právními předpisy.¹⁰⁶

Jelikož by podle tohoto návrhu spravovaly pojištění soukromé pojišťovny, měla by dohled nad dodržováním povinností, vyplývajících z pojištění, Česká národní banka. Jejím dohledu by podléhaly i některé činnosti Kanceláře pojistitelů. Kontrolu nad dodržováním povinností zaměstnavatelů sjednat si pojištění by připadla Státnímu úřadu inspekce práce, Českému báňskému úřadu, Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost a dalším orgánům.¹⁰⁷

V případě, že by tento návrh možného řešení rizika pracovních úrazů byl uzákoněn, nevypořádané nároky z dosavadního pojištění by byly posuzovány podle právních předpisů, kterými se řídily do dne, kdy vešla v platnost nová právní úprava. Závazky ze zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele přejdou z České pojišťovny a. s. a Kooperativa, a. s. na Kancelář pojistitelů pracovních úrazů.¹⁰⁸

5.4 Finanční dopady navrhovaného řešení dle LRV

Než přejde veškerá finanční zátěž na soukromé subjekty (pojišťovny), je nutné vypořádat se s poškozenými, kterým vznikl nárok na rentu před platností navrhované právní úpravy. Odhaduje se, že vyplácení rent bude až do roku 2080 výdajem státního rozpočtu. V tomto

---

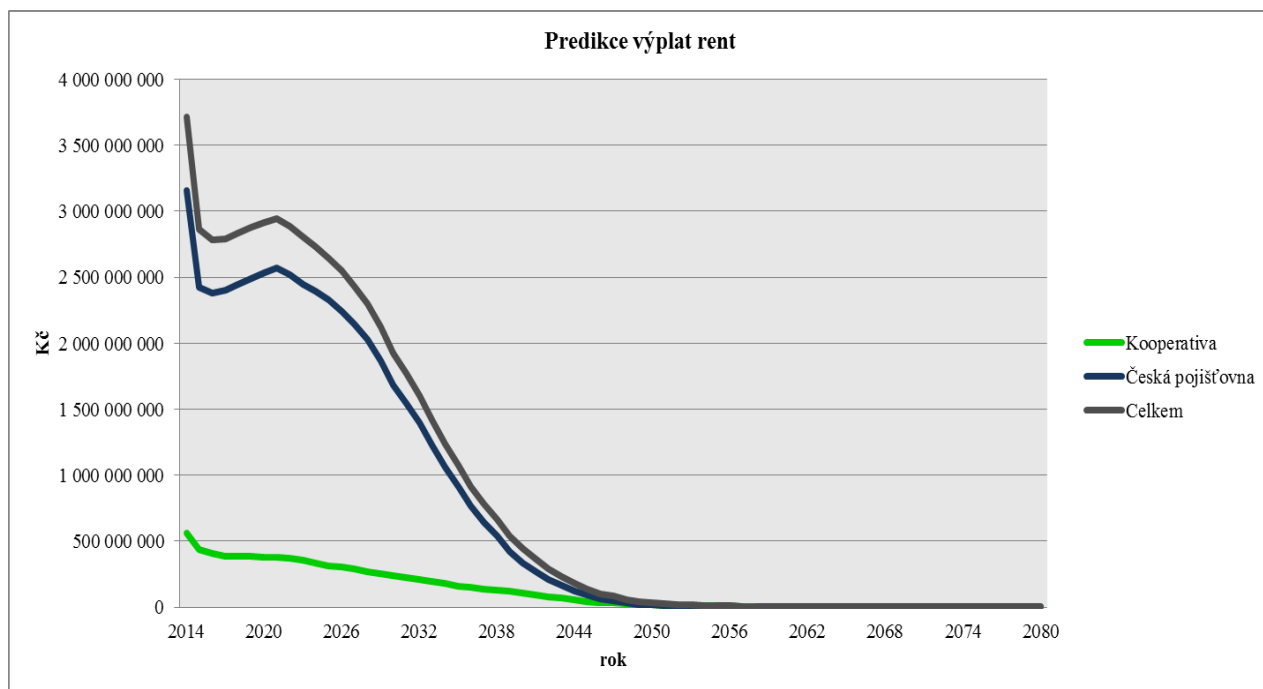
¹⁰⁵ Česko. Zákon č. 37/2004 ze dne 1. ledna 2005 o pojistné smlouvě. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2006. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=4&idBiblio=57259&fulltext=&nr=37~2F2004&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹⁰⁶ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analyza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

¹⁰⁷ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analyza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

¹⁰⁸ Tamtéž

odhadu se nepočítá možnými legislativními změnami, regeresí invalidních důchodů apod. Vývoj výplaty rent ze současného systému v případě, že by byla platná navrhovaná změna, je graficky znázorněn na Obrázku 8. Výplaty rent jsou zachyceny od roku 2014, kdy by návrh vešel v platnost. Proto Legislativní rada vlády přichází s možnými variantami vypořádání se se závazky plynoucí ze zákonného pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.¹⁰⁹

Obrázek 7: Predikce výplat rent

Zdroj: Hospodářská komora ČR¹¹⁰

¹⁰⁹ Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analiza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni_MF_-pro-tripartitu.doc

¹¹⁰ Hospodářská komora ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání* [online]. 2012, [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>

Z grafu lze vyčíst, že teprve v roce 2040 se částka dostane k 1 mld. Kč a v roce 2080 budou již plně uhrazeny veškeré závazky, které vyplynuly z pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání sjednaných do roku 2014. Závazky plynoucí z pojištění u Kooperativy, a. s. budou dle odhadů splaceny již v roce 2055.

K vyřešení finanční situace při přechodu ze „starého“ systému na nově navrhovaný, předložila LRV možná organizační řešení. Prvním (a nejvíce preferovaným) je přesun veškerých závazků z pojištění na Kancelář pojistitelů pracovních úrazů. Stát by jí financoval veškeré náklady ze státního rozpočtu, a to buď jednorázově (přibližný odhad nákladů je mezi 40 - 50 mld. Kč), nebo postupným rozpouštěním prostředků ze státního rozpočtu MPSV. V případě potřeby by byla částka navyšována. Dalším navrhovaným řešením je vynechání úlohy Kanceláře a veškeré závazky by nadále uhradily pojišťovny za pomoci státu. Organizačně jednodušší však je zapojení Kanceláře pojistitelů pracovních úrazů, jakožto jediného správce závazků.¹¹¹

Jelikož v řešení rizika pracovního úrazu lze najít možná vhodná řešení, v následující kapitole jsou zhodnoceny dopady možných změn na jednotlivé subjekty úrazového pojištění založené na vlastních poznatcích získaných komparací a analýzou systémů.

---

¹¹¹ Hospodářská komora ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání* [online]. 2012, [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>

6. Zhodnocení navrhovaných řešení přístupu k pracovním úrazům v ČR

Otázka řešení odpovědnosti zaměstnavatele za škody při pracovním úrazu na nemoci z povolání je již delší dobu na místě. V roce 1993 bylo Vyhláškou 125/1993 Sb. upraveno „dočasné“ řešení pracovních úrazů, o 20 let později se zde zabýváme tím, jak nadále trvající právní úpravu vylepšit. Inspirací pro nalezení řešení mohou být přístupy evropských států, kde jsou kombinovány jak sociální, tak veřejné systémy odškodňování pracovních úrazů. Česká republika stojí před závažným krokem – přesunout veškerou správu pojištění na veřejné instituce nebo ponechat pojištění ve správě soukromých subjektů?

6.1 Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na pojišťovny

Komerční pojišťovny hrají důležitou úlohu jak v naší současné právní úpravě, tak i zahraniční, kde plní úlohu správce pojištění. Jejich úlohou je hlavně příjem pojistného a výplata pojistných plnění. Na náklady spojené s pojištěním dostávají 9 % z přijatého pojistného, což dělá zhruba 450 mil. Kč (rok 2011, Kooperativa). Jaké však jsou skutečné náklady pojišťoven na pojištění, není nikde uvedeno. Pojišťovny tento údaj neuvádí ani ve svých výročních zprávách. Lze se domnívat, že náklady zdaleka nedosahují výše, kterou si mohou pojišťovny ponechat z přijatého pojistného. Kdyby pro ně pojištění bylo neziskové, určitě by jako soukromé subjekty vystupovaly proti současné právní úpravě a dožadovaly se změn.

Pokud by vešla v účinnost chystaná úprava, jejich úloha by zcela vymizela. Naopak s novým návrhem by soukromé pojišťovny byly hlavním činitelem v oblasti pracovních úrazů. Pojištění odpovědnosti by se stalo jejich produktem a bylo by na principu povinně smluvního pojištění, čímž by si mohly pojišťovny stanovit vlastní sazby pojistného, vlastní podmínky pojištění, dávky by však byly dále stanoveny zákonem. Tímto by se „odboural“ nedostatek současné právní úpravy v ohledu na hospodářskou soutěž (monopolní síla dvou pojišťoven), ale byla by zde přirozená konkurence na pojistném trhu.

V zavedení čistě soukromého systému odškodňování pracovních úrazů by s sebou přineslo počáteční otázky ohledně vytváření rezerv. Jak dokládají grafy v kapitole 4, z přijatého pojistného je vyplácena poměrná část na pojistná plnění, dále je do toho zahrnuta správní režie a náklady pojišťoven. Otázkou je, zda by na vytváření rezerv byly dostatečné prostředky. Pokud by přebytky z pojištění, které byly doposud přesunuty do státního rozpočtu, pojišťovny převedly do rezerv na pojistná plnění vyplývající z tohoto pojištění, zdaleka by nemusely pokrýt skutečně výdaje – např. v roce 2011 přebytek činil 1,9 mld. Kč, na pojistných plněních bylo vyplaceno 3,5 mld. Kč celkem bez rent. V hospodaření pojišťoven by se tak musela vytvářet nová rezerva, nebo alespoň by se musela navýšit stávající rezerva na pojistná plnění. Lze se domnívat, že základním nástrojem pro vypořádání se s finančním nesouladem, by bylo rapidní zvýšení pojistného, což by mohlo mít silný negativní dopad na zaměstnavatele.

Možným řešením pro pojišťovny v případě schválení návrhu, aby celý systém povinného pojištění přešel na soukromé pojišťovny, by bylo zajištění či soupojištění. Důležitým „článkem“ v tomto systému by byla i Kancelář poskytovatelů úrazového pojištění, která by plnila závazky v případě, kdy by pojišťovny nebyly samy schopny vypořádat se se svými závazky.

6.2 Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na zaměstnavatele

Pro zaměstnavatele nepřináší chystaná úprava žádné zásadní změny, lze naopak tvrdit, že by si polepšili. Ubyla by jim povinnost hlásit se u některé soukromé pojišťovny jako zaměstnavatel a nemuseli by každé čtvrtletí odvádět pojistné. Jelikož by se chystaná úprava stala součástí sociálního pojištění, pojistné na úrazové pojištění by bylo odváděno společně s dávkami na nemocenské a sociální pojištění, splatné ve stejný den. Výše pojistného by se nezměnila, sazby zůstávají stejné.

Zákon 266/2006 Sb. nově ukládá možné slevy na pojistném v případě nízké úrazovosti, nebo naopak vysoké příplatky za vysokou úrazovost za kalendářní rok. Nezabývá se však

otázkou prevence a možné finanční pomoci pro zaměstnavatele, aby mohli svým zaměstnancům poskytnout bezpečné pracoviště.

6.3 Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na zaměstnance

Zaměstnanci změnu právní úpravy pocítí nejvíce. Pokud by byl přijat zákon 266/2006 Sb., výrazně by se snížily jejich dávky, naopak, přibyly by některé, které v současné právní úpravě nebyly zahrnuty, jako například možnost rekvalifikace.

Pokud by byl přijat návrh přenesení pojištění na soukromé pojišťovny, mohli by pocítit změnu na svých platech. Zaměstnavatelé by mohli být nuceni, z důvodu vysokého pojistného, snižovat své náklady, což by se mohlo podepsat na snížení platů či snižování počtu zaměstnanců.

6.4 Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na státní rozpočet

Současná právní úprava přinesla do státního rozpočtu každoročně nemalou sumu na vyrovnaní deficitu, ve kterém se ČR dlouhodobě nachází. Je tedy jasné, že s návrhem LRV nesouhlasí odborníci z Ministerstva financí.

Nový zákon 266/2006 Sb. je zcela „napojen“ na státní rozpočet. Sociální pojištění je totiž hrazeno ze státního rozpočtu, resp. z rozpočtu MPSV. Správu pojištění bude provádět ČSSZ. Na veškeré zavedení nového systému budou třeba počáteční náklady. Dle vládního návrhu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z roku 2007 byly tyto náklady vyčísleny v celkové hodnotě 571 mld. Kč. Tyto náklady by byly výdajem kapitoly 313 státního rozpočtu (MPSV).¹¹²

---

¹¹² Poslanecká sněmovna ČR. *Vládní návrh 2007* [online]. 2007, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=190&CT1=0>

V navrhované právní úpravě je snaha úlohu státu co nejvíce potlačit. Ovšem dle návrhu LRV a výpočtů na základě pojistně matematických metod lze očekávat, že minimálně do roku 2080 bude státní rozpočet zatížen výplatou rent, které vyplývají ze závazků dosud vzniklých pojistných událostí. V této oblasti by bylo ještě vhodné přepracovat návrh a zamyslet se nad jinými možnými řešeními vypořádání se se závazky.

6.5 Dopady změn v řešení rizika pracovního úrazu na ČSSZ

V návaznosti na předchozí kapitolu, kde byly naznačeny výdaje státního rozpočtu na převedení úrazového pojištění na ČSSZ, je vhodné popsat, jaké náklady by byly spojeny s touto transformací.

ČSSZ spravuje veškeré sociální pojištění, které se u nás platí (důchodové, nemocenské, pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti atd.). Přidáním dalšího pojištění, tj. úrazového, by znamenalo i navýšení kapacity zaměstnanců, tzn. zvýšení nákladů. Dle přílohy Vládního návrhu 2007 by tyto náklady činily 520 tis. Kč. Další náklady spojené s transformací jsou převod pojištění od České pojišťovny a Kooperativy, výdaje na zřízení útvaru úrazového pojištění, náklady na evidenční software, výdaje na pojistné apod.

Je tedy vhodné zvážit a přehodnotit nový zákon z tohoto hlediska, zda zátěž ČSSZ, zejména ta finanční, nebude mít větší dopad na státní rozpočet, než převod pojištění na soukromé pojišťovny. Ve výsledku tyto náklady budou nižší, než případná predikce výplaty rent do roku 2080. Je otázkou, zda neustálým odkládáním účinnosti celkové náklady neporostou.

6.6 Zhodnocení dopadů a návrh vlastního řešení

Zhodnocením dopadů změn na jednotlivé účastníky úrazového pojištění, lze dojít k závěru, že návrh LRV je v mnoha ohledech nevyhovující a pro státní rozpočet či pojišťovny velkou finanční zátěží.

Přenesení celého systému do rukou soukromých subjektů má své opodstatnění. S tímto systémem má Česká republika dlouholetou zkušenost v oblasti odpovědnosti z provozu motorového vozidla a tento systém se osvědčil. Není však řešeno počáteční vyrovnaní se se závazky a vytváření rezerv na pojistná plnění. Stále by v systému musel operovat stát a finančně pojišťovnám vypomoci tím, že na sebe převezme dosavadní závazky. Pomocným orgánem pro pojišťovny by byla Kancelář poskytovatelů úrazového pojištění, která by vytvářela fond prevence a garanční fond.

Do fondů při přispívala každá pojišťovna určitým procentem z přijatého pojistného. Garanční fond je obdobou garančního fondu České kanceláře pojišťoven. Do něj přispívají pojišťovny poskytující povinné ručení a to částkami mezi 50–200 Kč za každého pojištěného.¹¹³ Garanční fond slouží jako finanční nástroj v případě, že pojistitel nebude schopen uhradit své závazky ze svých prostředků nebo pokud zanikne. Prevenční fond by sloužil na financování v oblasti BOZP.

Možnosti, jak zajistit, aby bylo poškozenému zaměstnanci vyplaceno pojistné plnění, je zajištění nebo soupojištění. V případě, že by se pojistil zaměstnavatel, který podniká ve velmi rizikové oblasti (například stavebnictví), mohlo by se na tomto pojištění podílet více pojišťoven, tzv. soupojištění. Obdobou je v Belgii možnost zaměstnavatele rozložit pojištění na více pojišťoven, u každé si sjedná pojištění z jiné OKEČ (CZ-NACE). Pojišťovny by také mohly využít možnosti zajištění u některé ze zajišťoven v případě, že by v případě nastání pojistné události věděly, že by nebyly schopny vyplatit pojistná plnění ze svých prostředků.

Důležité je i možnost bonusů a malusů v pojištění, které by sloužily jako silný motivační prvek pro zaměstnavatele, aby dbali na BOZP. Kontrolu by nad celým systémem vykonávala Česká národní banka. Tím by se ušetřily státní orgány (MPSV, ČSSZ). Stát by se v daném systému nemusel vůbec „angažovat“. V návrhu je, že by mohl financovat fond

---

¹¹³ ČKP. Úvod do problematiky povinného ručení [online]. 2008, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: http://www.ckp.cz/tisk/statistiky_a_informace.php

prevence či garanční fond. Tomu by se mohlo předejít právě možností zajištění či soupojištění.

Otázkou ale zůstává, co se závazky, které by byly stále splatné. Predikce výplaty dávek ukazuje, že závazky plynoucí z uzavřených pojištění do doby, kdy by vešla v platnost navrhovaná úprava, by byly závazkem státu až do roku 2080. Jak je vidět na Obrázku 7, částky by byly ze začátku velmi vysoké a až v roce 2080 by došlo k tomu, že by dávky (renty) klesly pod částku 1 mil. Kč. V počátcích by bylo možné, aby veškeré závazky plnily dosavadní pojišťovny z přijatého pojistného a následně by vše přešlo na stát s tím, že by pojišťovny mohly vytvářet i další fond (ve správě Kanceláře), ze kterého by byly závazky vypláceny, a tím by bylo ulehčeno státnímu rozpočtu.

Závěr

Cílem práce je porovnat možná řešení rizika pracovního úrazu se současnou právní úpravou a využít k tomu i poznatků ze systémů využívaných ve vybraných evropských státech, a to především z pohledu dopadů na jednotlivé činitele v této oblasti pojištění.

K odškodňování rizika pracovního úrazu lze pohlížet ze dvou stran – ze strany sociálního pojištění a komerčního pojištění. Z pohledu komerčního pojištění se jedná zejména o připojištění, kdy v rámci úrazových pojištění je vyplácena i dávka denního odškodného, která slouží jako další finanční nástroj k udržení životního „standardu“ po dobu pracovní neschopnosti. Tento nástroj je však finančně náročný. Ve všech zmíněných systémech odškodňování pracovních úrazů je uplatňován hlavně nástroj sociálního pojištění – zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele, úrazové pojištění, Worker's compensation.

Práce je zaměřena především na systém odškodňování rizika pracovního úrazu u nás. Doposud využívaný systém odškodňování pracovních úrazů se například od Belgie či Finska liší pouze v tom, že u nás pojištění poskytují dvě pojišťovny, zatímco v těchto dvou vybraných státech má zaměstnavatel možnost vybrat si z více pojišťoven. Chystaná právní úprava je zase velmi podobná té slovenské, kdy veškerou správu má na starosti Sociální pojišťovna. I co se týče rozsahu dávek, lze tyto dva systémy ztotožnit. Česká republika by mohla vzít za příklad rozsah pojištění. Ve všech státech se vztahuje i na úraz, který nastal při cestě z nebo do práce a kryti jsou i studenti, kteří vykonávají praxi na daném pracovišti. Velmi podporována je i prevence BOZP, která u nás schází. Tu navrhuje nepřímý nový zákon 266/2006 Sb. slevami na pojistném, návrh LRV ho považuje za jeden z klíčových prvků změny.

Otázka řešení pracovních úrazů je velmi složitá, nejedná se zde pouze o pojišťovny a zaměstnance, ale velkou úlohu zde hraje zejména stát. Ať už přímo, jako účastník tohoto pojištění, nebo nepřímě. Stávající právní úpravu je třeba změnit už jenom z důvodu porušování hospodářské soutěže. Při nacházení dalších řešení a návrhů by se zákonodárci mohli inspirovat v zahraničních systémech. Hraje zde podstatnou roli vyspělost

jednotlivých států, nelze třeba brát za příklad Velkou Británii, která pracovní úrazy hradí zcela z příjmů z daní, protože životní úroveň je na jiném stupni. Možnou inspirací by mohla být Belgie, kde je úprava podobná, jako je v současnosti u nás, ale je zde popírána monopolní síla dvou pojišťoven, pojištění poskytují všechny pojišťovny, které k tomu mají povolení.

Vhodným řešením rizika pracovního úrazu je ponechání pojištění jako povinného ze zákona s tím rozdílem, že poskytovateli by nebyly dvě pojišťovny, ale všechny, které by k provozování dostaly povolení. Jednalo by se o podobný systém, jako je zaveden u povinného ručení (tedy povinně smluvní pojištění). Zřízení Kanceláře poskytovatelů úrazového pojištění je dalším nástrojem, jak se vypořádat se závazky pojišťoven, kdyby nebyly schopny plnit závazky vyplývající z pojištění. Tím, že by zaměstnavatel měl možnost vybrat si pojišťovnu, u které by pro něj bylo nejvýhodnější pojištění sjednat, motivačním prvkem by pro něj byl i fakt, že v případě nízké úrazovosti by mu byla poskytnuta sleva na pojistném. Snažil by se tak upravit pracoviště, aby bylo pro zaměstnance co nejbezpečnější. Finanční prostředky na rekonstrukci pracovišť, zajištění a školení BOZP by byly poskytnuty z fondu prevence. Vlastní návrh řešení je podobný s LRV, zakládá hlavně na tom, aby byla zohledněna BOZP a možnost volby pojišťovny.

Vypořádání se se závazky z předchozí právní úpravy mohou buď přejít na stát, nebo zůstanou ve správě Kanceláře. Zde však vyvstává otázka, z jakých zdrojů financovat závazky, jelikož dosud nebyly tvořeny žádné rezervy. Pojišťovny, resp. Kancelář by tak potřebovala několik let na to, aby mohla vytvořit dostatečně vysoké rezervy na pojistná plnění. Do té doby by závazky vyplácel stát.

Zákonná úprava pracovního úrazu bude i nadále v řešení, minimálně do roku 2015. Je třeba zvážit všechny možné varianty, inspirovat se u zahraničních systémů a docílit takové úpravy, která by měla nejmenší negativní dopad na státní rozpočet a zaměstnavatele a poškozeným zaměstnancům poskytla tu největší možnou ochranu.

Ke splnění cíle práce posloužily především publikace známých autorů, dále materiály zabývající se sociálním pojištěním ve vybraných evropských státech, výroční zprávy

pojišťoven a analýza řešení pracovního úrazu Hospodářské komory České republiky. Analýzou jednotlivých materiálů a komparací systémů odškodňování pracovních úrazů bylo možné zhodnotit možné přístupy k řešení a financování rizika pracovního úrazu v České republice.

Při vypracování tématu bylo obtížné dohledat některé informace ze zahraniční právní úpravy, zejména ohledně poskytovaných dávek a počtu pojišťoven. Při dohledávání některých údajů v našich podmínkách nebylo možné získat informace o skutečných nákladech pojišťoven, které jsou spojeny se správou pojištění dle Vyhlášky 125/1993 Sb. Ve výročních zprávách pojišťovny Kooperativa a České pojišťovny nejsou tyto položky podrobně rozepsány.

Hlavní přínos práce lze vidět především v analyzování, porovnání a zhodnocení možných přístupů k riziku pracovního úrazu v České republice, a to z pohledu k vybraným systémům v zahraničí, ke státnímu rozpočtu, pojišťovnám, zaměstnancům i zaměstnavatelům. Vlastní názor a navržené řešení může sloužit jako další pohled na řešení rizika pracovního úrazu.

Seznam použité literatury

BOZP. Pracovní úrazovost v ČR v roce 2011 [online]. 2012, [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: [http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-](http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/clanky/statistika_pu/prac_urazovost120711.html)

[bozp/citarna/clanky/statistika_pu/prac_urazovost120711.html](http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/clanky/statistika_pu/prac_urazovost120711.html)

BOZP. Seznam předpisů EU [online]. 2008, [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/legislativa/pravo-eu/predpisy_eu/

Co jsou účelně vynaložené náklady spojené s léčením [online]. 2011, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.nahradaskody.cz/aktuality/co-jsou-ucelne-vynalozene-naklady-spojene-s-lec>

Česká pojišťovna Zdraví: Multizdraví. *Pojištění invalidity následkem nemoci nebo úrazu a pojištění invalidity následkem úrazu* [online]. 2011 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.zdravi.cz/obcane~produktova-nabidka~multizdravi/>

Česká pojišťovna Zdraví: Multizdraví. *Pojištění pracovní neschopnosti: Hlášení pojistné události* [online]. 2011 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.zdravi.cz/obcane~hlaseni-pojistne-udalosti~multizdravi~pojisteni-pracovni-neschopnosti/>

Česko. Prováděcí vyhláška č. 43 ze dne 9. února 1995, kterou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1995&cz=43>

Česko. Vyhláška č. 125 ze dne 1. ledna 1993 o odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=40906&recShow=18&fulltext=&nr=125~2F1993&part=&name=&rpp=50#parCnt>

Česko. Zákon č. 323 ze dne 2. června 2002 o rozpočtové skladbě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002. ISSN: 1122-1244. Dostupné také z:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vyhlasky_1375.html?year=2002

Česko. Vyhláška č. 440 ze dne 1. ledna 2002 o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=v440_2001o

Česko. Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006 Zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 1. ISSN: 1211-1244. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=262~2F2006&part=&name=&rpp=15#seznam>

ČKP. Úvod do problematiky povinného ručení [online]. 2008, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: http://www.ckp.cz/tisk/statistiky_a_informace.php

DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0306-9.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s. r. o., 2005. ISBN 80-86119-92-0.

European Union. *Your social security rights in Belgium* [online]. European Union, 2012 [cit. 2013-04-16].

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en>

European Union. *Your social security rights in Finland* [online]. European Union, 2012 [cit. 2013-04-16].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Belgium_en.pdf

Evropská unie. *Vaše práva v oblasti sociálního pojištění v České republice* [online]. Evropská unie, 2012 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Czech%20Republic_cs.pdf

Evropská unie. *Vaše práva sociálního zabezpečení v Slovenskej republike* [online]. Evropská unie, 2012 [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Slovakia_sk.pdf

Government UK. *Industrial Injuries Disablement Benefit* [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/industrial-injuries-disablement-benefit/what-youll-get>

Hospodářská komora ČR. Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání [online]. 2012, [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/197-12-analyza-problematiky-odskodnovani-pracovnich-urazu-a-nemoci-z-povolani-t-3-9-2012-1.aspx>

HRUBÁ, K. Zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců [online]. *BOZPinfo*, 2012 [cit. 2012-05-]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema_tydne/urazove_pojisteni120116.html

Kooperativa: Rubikon. Komplexní rizikové životní pojištění Rubikon [online]. 2013 [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/nase-produkty/pojisteni-osob/urazove-a-rizikove-pojisteni/komplexni-rizikove-zivotni-pojisteni-rubikon.html>

Legislation of UK. *Social Security Act 1989* [online]. [cit. 2013-04-27]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/24/schedule/5>

McFARREN, Todd and Glen J. Grossman. *Workplace Injury Litigation*. Tuscon: Lawyers& Judges Publishing Company, Inc., 2004. ISBN 1-930056-12-5

MESRŠMÍD, J.. Zahraniční modely pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání. *Pojistné rozpravy*. 2012. Praha: Česká asociace pojišťoven, č. 28, s. 84 – 94. ISSN 0862-6162

Ministerstvo financí ČR. *Analýza problematiky odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání s návrhem věcného řešení* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: www.asocr.cz/.../Analyza-problematiky-odskodnovani-prac.urazu-a-nemoci-z-povolani-s-navrhem-vecneho-reseni-_MF_-pro-tripartitu.doc

MF ČR. *Všeobecná pokladní správa 2011* [online]. 2011, [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/ZUK_KAPITOLA-398_Vseobecna_pokladni_sprava_rok_2011.pdf

MPSV ČR. *Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání* [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB062>

NEUGEBAUER, T. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*. [online]. Ostrava: Sagit, 2009 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://bozppo.vfn.cz/o_BOZP.htm

Poslanecká sněmovna ČR. *Vládní návrh 2007* [online]. 2007, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=190&CT1=0>

Sociální dávky – pohřebné 2013 [online]. 2013, [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://socialni-davky-2013.eu/socialni-davky-pohrebne-2013/>

Social Security. *Social protection in Belgium: ESSPROS data 2010* [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://socialsecurity.fgov.be/docs/nl/wetgeving/indexatie/buiten_index_120201.pdf

Sociálna poisťovňa. *Sadzby poistného* [online]. 2013, [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/sadzba-poistneho-lor/1519s>

SETTEMBRINO, F. Workers compensation a l'Europe [online]. *Risk management* 1996, [cit. 2013-05-03]. New York. Risk and Insurance Management Society, Inc., č. 43, s. 24 – 29. ISSN 00355593.

Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/226987027/13DA0C180F637370A80/3?accountid=17116>

SUIP. *Výroční zpráva o činnosti Státního úřadu inspekce práce 2006 – 2011* [online]. 2012, [cit. 2010-04-21]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocni-zpravy/>

SUIP. *Bezpečnost práce* [online]. 2013, [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/bezpecnost-prace/bezpecny-podnik/>

SUIP. *Zpráva o činnosti Státního úřadu inspekce práce 2006 – 2011* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocni-zpravy/>

TVL. *Statutory accident insurance* [online]. 2012 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.tvl.fi/en/Insurance/Insurance-fee/>

URBAN, L. Euroskop. *Hospodářská soutěž a vnitřní trh* [online]. 2011 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/hospodarska-soutez-a-vnitri-trh/>

Veřejný dluh. *Veřejný dluh* [online]. 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: www.verejnydluh.cz

VOSTATEK, J. Sociální a soukromé pojištění. Praha: CODEX Bohemia, s. r. o., 2000. ISBN 80-85963-21-3.

VUPS. *Pojištění pro případ pracovního úrazu a nemoci z povolání ve vybraných státech* [online]. 2011 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit_clanky/uraz_poj_ve_vybranych_zemich.pdf

Základní informace. *Kooperativa. a. s.* [online]. 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www.koop.cz/o-nas/zakladni-informace/>

ZEMAN, M., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci* [online]. 2011, [cit. 2013-01-16].
Dostupné z: <http://www.bozpzeman.cz/bozp.htm>

Příloha 1 Sazby pojistného dle vyhlášky č. 125/1993 Sb.

OKEČ-kód	Ekonomická činnost (OKEČ-název)	Z vyměřovacího základu v ‰

10.1	Dobývání černého uhlí včetně výroby černouhelných briket	50,4
12	Dobývání a úprava uranových a thoriových rud	
13	Dobývání rud	

15.1	Výroba masa a masných výrobků (vč. drůbeže)	9,8
15.2	Zpracování ryb a rybích výrobků (vč. konzervování)	
15.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	
20.1	Výroba pilařská a impregnace dřeva	
24.11	Výroba technických plynů	
26.11	Výroba plochého skla	
26.7	Zpracování přírodního kamene	
27.5	Odlévání kovů (slévárenství)	
37.1	Zpracování kovového odpadu a šrotu	
45	Stavebnictví	
75.25	Protipožární ochrana a ostatní	

záchranné práce

02	Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	8,4
10.2	Dobývání hnědého uhlí včetně výroby hnědouhelných briket	
11	Dobývání ropy a zemního plynu a související služby	
14.1	Dobývání a úprava kameniva	
15.5	Úprava a zpracování mléka	
15.83	Výroba cukru	
15.9	Výroba nápojů	
17.14	Úprava a spřádání lnářských vláken	
17.25.4	Tkaní jutařských tkanin	
17.53	Výroba netkaných textilií a výrobků z nich (kromě oděvů)	
20.2	Výroba dýh, překližkových výrobků a aglomerovaných dřevařských výrobků	
20.3	Výroba stavebně truhlářská a tesařská	
20.4	Výroba dřevěných obalů	
21.1	Výroba vlákniny, papíru a lepenky	
24.3	Výroba nátěrových hmot, laků a podobných ochranných vrstev, tiskařských černí a tmelů	
24.64	Výroba chemických výrobků pro fotografické účely	

24.7	Výroba chemických vláken
24.11	Výroba pryžových pneumatik
24.12	Protektorování a opravy pryžových pneumatik
26.13	Výroba dutého skla
26.26	Výroba žáruvzdorných keramických výrobků
26.3	Výroba keramických obkládaček a dlaždic
26.5	Výroba cementu, vápna a sádry
26.6	Výroba výrobků z betonu, cementu a sádry
26.81	Výroba brusiv
27.1-27.4	Výroba kovů (kromě slévárenství)
28	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a nářadí
29	Výroba strojů a přístrojů
31.3	Výroba kabelů a vodičů
35.1	Stavba lodí a člunů (vč. oprav)
36.1	Výroba nábytku
37.2	Zpracování nekovového starého materiálu a zbytkového materiálu
60.2	Pozemní doprava (mimo potrubní a železniční) vč. MHD
85.2	Veterinární činnosti
90	Odstraňování odpadu a odvod odpadních vod

01	Zemědělství	7
<hr/>		
16	Zpracování tabáku	4,2
17.23	Tkaní česaných vlnářských tkanin	
17.24	Tkaní hedvábnických tkanin	
17.25.3	Tkaní lnářských tkanin	
17.25.5	Tkaní vigoňových tkanin	
17.4	Výroba konfekčního textilního zboží (kromě oděvů) - koberce, ložní prádlo aj.	
17.52.1	Výroba provaznická	
17.54.1	Výroba stuh a prýmků	
17.54.2	Výroba tylů, krajek, záclon a výšivek	
17.6	Výroba pletených materiálů	
17.7	Výroba pleteného zboží	
18	Oděvní průmysl, zpracování a barvení kožešin	
19	Výroba usní a úprava kůží; výroba brašnářského a sedlářského zboží a obuvi	
26.21	Výroba keramických a porcelánových výrobků pro domácnost a ozdobných předmětů	
26.22	Výroba keramických výrobků pro sanitární účely	
30.02	Výroba počítačů aj. přístrojů a zařízení na zpracování dat	

32	Výroba rádiových, televizních a spojovacích zařízení a přístrojů
33	Výroba zdravotnických, přesných a optických přístrojů a hodin
35.3	Výroba letadel a kosmických lodí
36.2	Výroba zlatnických a šperkařských předmětů
41	Výroba a rozvod vody
55	Pohostinství a ubytování
60.3	Potrubní doprava
61.11	Námořní doprava
62	Letecká doprava
63.3	Cestovní kanceláře, průvodcovská činnost
64.2	Telekomunikace
70	Činnosti v oblasti nemovitostí (nákup, prodej, pronájem, správa, realitní agentury)
73.1	Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd
74.1	Právní, daňové a podnikatelské poradenství; Účetnictví a jeho revize; Výzkum trhu a veřejného mínění; Správa cenných papírů
74.2	Architektonické a inženýrské poradenství a podobné technické služby
75	Veřejná správa; Obrana; Povinné sociální

	(kromě pojištění)	
75.25	(kromě protipožární ochrany a ostatních záchranářských prací)	
80	Školství	
85.1	Zdravotnictví	
85.3	Sociální činnosti	
91	Činnosti organizací společenských	
92.2	Provoz rozhlasu a televize	

22.1	Vydavatelské činnosti	2,8
65	Peněžnictví	
66	Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení	
67	Činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím	
72	Zpracování dat a související činnosti (poradenská činnost, opravy, databanky aj.)	
73.2	Výzkum a vývoj v oblasti humanitních, společenských věd a nauk o literatuře	
74.4	Reklamní činnosti	
74.81	Fotografické služby	
92.1	Výroba, půjčování a distribuce filmů a videa	
92.5	Činnosti knihoven, veřejných archivů (kromě muzeí a jiných kulturních zařízení)	

92.53 kromě činnosti botanických a zoologických

zahrad a přírodních rezervací

93.02 Kadeřnické a jiné služby pro ošetření těla

(manikura, pedikura, kosmetické úkony)

Činnosti nezařazené do jiných sazbových 10,5

skupin (s výjimkou skupiny "Ostatní

ekonomické činnosti"), ve kterých se zejména

pracuje s výbušninami, radioaktivními

látkami, radonem, infekčním materiálem, jedy,

činnosti ve velkých výškách nebo hloubkách

Ostatní ekonomické činnosti 5,6

Minimální pojistné za kalendářní čtvrtletí je 100 Kč.

Členění ekonomických činností bylo převzato z Odvětvové

klasifikace ekonomických činností (OKEČ) zpracované Českým

statistickým úřadem.

Příloha 2 Sazby pojistného dle zákona č. 266/2006 Sb.

OKEČ - kód	Ekonomická činnost (OKEČ - název)	Z vyměřovacího základu v procentech
------------	--------------------------------------	---

10.1	Dobývání černého uhlí včetně výroby černouhelných briket	
------	---	--

12	Dobývání a úprava uranových a thoriových rud	5,04
----	--	------

13	Dobývání rud	
----	--------------	--

15.1	Výroba masa a masných výrobků (vč. drůbeže	
------	--	--

15.2	Zpracování ryb a rybích výrobků (vč. konzervování)	
------	--	--

15.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	
------	---	--

20.1	Výroba pilařská a impregnace dřeva	
------	------------------------------------	--

24.11	Výroba technických plynů	0,98
-------	--------------------------	------

26.11	Výroba plochého skla	
-------	----------------------	--

26.7	Zpracování přírodního kamene	
<hr/>		
27.5	Odlévání kovů (slévárenství)	
<hr/>		
37.1	Zpracování kovového odpadu a šrotu	
<hr/>		
45	Stavebnictví	
<hr/>		
75.25	Protipožární ochrana a ostatní záchranné práce	
<hr/>		
02	Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	0,84
<hr/>		
10.2	Dobývání hnědého uhlí včetně výroby hnědouhelných briket	
<hr/>		
11	Dobývání ropy a zemního plynu a související služby	
<hr/>		
14.1	Dobývání a úprava kameniva	
<hr/>		
15.5	Úprava a zpracování mléka	
<hr/>		
15.83	Výroba cukru	
<hr/>		

15.9 Výroba nápojů

17.14 Úprava a spřádání lnářských vláken

17.25.4 Tkaní jutařských tkanin

17.53 Výroba netkaných textilií a výrobků z nich
(kromě oděvů)

20.2 Výroba dýh, překližkových výrobků
a aglomerovaných dřevařských výrobků

20.3 Výroba stavebně truhlářská a tesařská

20.4 Výroba dřevěných obalů

21.1 Výroba vlákniny, papíru a lepenky

24.3 Výroba nátěrových hmot, laků a podobných
ochranných vrstev, tiskařských černí a tmelů

24.64 Výroba chemických výrobků pro fotografické účely

24.7	Výroba chemických vláken	

25.11	Výroba pryžových pneumatik	

24.12	Protektorování a opravy pryžových pneumatik	

26.13	Výroba dutého skla	

26.26	Výroba žáruvzdorných keramických výrobků	

26.3	Výroba keramických obkládaček a dlaždic	

26.5	Výroba cementu, vápna a sádry	

26.6	Výroba výrobků z betonu, cementu a sádry	

26.81	Výroba brusiv	

27.1 - 27.4	Výroba kovů (kromě slévárenství)	

28	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků	
	kromě výroby strojů a nářadí	

29	Výroba strojů a přístrojů	
<hr/>		
31.3	Výroba kabelů a vodičů	
<hr/>		
35.1	Stavba lodí a člunů (včetně oprav)	
<hr/>		
36.1	Výroba nábytku	
<hr/>		
37.2	Zpracování nekovového starého materiálu a zbytkového materiálu	
<hr/>		
60.2	Pozemní doprava (mimo potrubní a železniční) vč. MHD	
<hr/>		
85.2	Veterinární činnosti	
<hr/>		
90	Odstraňování odpadu a odvod odpadních vod	
<hr/>		
01	Zemědělství	0,7
<hr/>		
16	Zpracování tabáku	0,42
<hr/>		
17.23	Tkaní česaných vlnářských tkanin	

17.24   Tkaní hedvábných tkanin

17.25.3   Tkaní lnářských tkanin

17.25.5   Tkaní vigoňových tkanin

17.4   Výroba konfekčního textilního zboží (kromě oděvů)

- koberce, ložní prádlo aj.

17.52.1   Výroba provaznická

17.54.1   Výroba stuh a prýmků

17.54.2   Výroba tylů, krajek, záclon a výšivek

17.6   Výroba pletených materiálů

17.7   Výroba pleteného zboží

---

18   Oděvní průmysl, zpracování a barvení kožešin

---

19   Výroba usní a úprava kůží; výroba brašnářského

a sedlářského zboží a obuvi

26.21 Výroba keramických a porcelánových výrobků
pro domácnost a ozdobných předmětů

26.22 Výroba keramických výrobků pro sanitární účely

30.02 Výroba počítačů aj. přístrojů a zařízení
na zpracování dat

---

32 Výroba rádiových, televizních a spojovacích
zařízení a přístrojů

---

33 Výroba zdravotnických, přesných a optických
přístrojů a hodin

35.3 Výroba letadel a kosmických lodí

36.2 Výroba zlatnických a šperkařských předmětů

---

41 Výroba a rozvod vody

---

55 Pohostinství a ubytování

60.3   Potrubní doprava

61.11   Námořní doprava

---

62   Letecká doprava

63.3   Cestovní kanceláře, průvodcovská činnost

64.2   Telekomunikace

---

70   Činnosti v oblasti nemovitostí (nákup, prodej,
pronájem, správa, realitní agentury)

73.1   Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd

74.1   Právní, daňové a podnikatelské poradenství;
Účetnictví a jeho revize;

Výzkum trhu a veřejného mínění; Správa cenných
papírů

74.2   Architektonické a inženýrské poradenství
a podobné technické služby

---

75   Veřejná správa; Obrana; Povinné sociální pojištění
(kromě 72.25)   (kromě protipožární ochrany a ostatních
záchranářských prací)

---

80   Školství

85.1   Zdravotnictví

85.3   Sociální činnosti

---

91   Činnosti organizací společenských

92.2   Provoz rozhlasu a televize

22.1   Vydavatelské činnosti

---

65   Peněžnictví

---

66   Pojišťovnictví kromě povinného sociálního

zabezpečení

---

67 Činnosti související s úvěry a pojišťovnictvím

---

72 Zpracování dat a související činnosti (poradenská
činnost, opravy, databanky aj.)

73.2 Výzkum a vývoj v oblasti humanitních, společenských
věd a nauk o literatuře 0,28

74.4 Reklamní činnosti

74.81 Fotografické služby

92.1 Výroba, půjčování a distribuce filmů a videa

92.5 Činnosti knihoven, veřejných archivů muzeí
(kromě 92.53) a jiných kulturních zařízení (kromě činností
botanických a zoologických zahrad a přírodních
rezervací)

93.02   Kadeřnictví a jiné služby pro ošetření těla
(manikura, pedikura, kosmetické úkony)

Činnosti nezařazené do jiných sazbových skupin	1,05
--	------

(s výjimkou skupiny "Ostatní ekonomické činnosti"),
ve kterých se zejména pracuje s výbušninami,
radioaktivními látkami, radonem, infekčním
materiálem, jedy, činnosti ve velkých výškách
nebo hloubkách

Ostatní ekonomické činnosti	0,56
-----------------------------	------